

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 600 fr. per jaar

Postchekrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Professor Mr. Ridder René VICTOR, Justitiestraat 21, Antwerpen

Overzicht van de werkzaamheden van het Hof van Justitie van de Europese gemeenschappen gedurende het jaar 1967

Het is niet ondienstig om, nu een nieuw jaar voor ons ligt, een beknopte inventaris op te maken van 's Hofs werkzaamheden gedurende het jaar 1967. Dit kan bijdragen tot een beter inzicht in de termijnen, binnen welke de gedingen worden gevoerd en de richting waarin de Gemeenschappen zich als gevolg van de ontwikkeling der jurisprudentie kunnen ontplooiën.

I. - 's Hofs beslissingen

Allereerst zij opgemerkt, dat wegens het gewicht der bij het Hof aanhangig gemaakte gedingen, de ontwikkeling waartoe zij aanleiding geven en de gevolgen waartoe zij leiden, ten enenmale uitgesloten moet worden geacht ze statistisch met andere rechtszaken te vergelijken.

Immers, de economische en rechtsbelangen, waarover het Hof heeft te oordelen, zijn niet slechts die van partijen en hun landen. Het arrest kan — vooral wanneer het tot uitlegging strekt — alle 185 miljoen inwoners van het gebied der gemeenschappelijke markt aangaan. Bovendien kunnen de belangen van één of meer Lidstaten, hun wettelijke regelingen en hun economisch leven ermede gemoed zijn.

In verband met de draagwijdte van 's Hofs beslissingen zijn minitieuze uitgewerkte procedures nodig, waarin partijen alle gelegenheid moeten hebben hun standpunten zowel schriftelijk als mondeling in den brede uiteen te zetten. Zo besloegen de akten, waarvan het Hof kennis moest nemen alvorens in de in 1967 uitgewezen zaken tot een beslissing te komen, een 7.500 à 8.000 bladzijden, waarvan er 5.800 door de taalkundige dienst werden vertaald. Voorts geeft de voorbereiding van een arrest aanleiding tot een groot aantal bijeenkomsten in Raadkamer, welke zich over verscheidene weken uitstrekken en waarbij tussen de rechters nota's en voorontwerpen worden uitgewisseld.

Desondanks zijn de procedures in den regel van beperkte duur. In dit verband dient te worden onderscheiden tussen beroepen, welke rechtstreeks bij het Hof van Justitie worden ingesteld — waarbij het Reglement voor de procesvoering voorziet in de mogelijkheid van uitwisseling van de conclusies in vier termijnen van één

maand — en verzoeken om een prejudiciële beslissing, waarbij de schriftelijke behandeling binnen één termijn van twee maanden moet zijn voltooid.

De rechtstreeks ingestelde beroepen werden in 1967 in de regel in 7 à 14 maanden afgedaan. In bepaalde, gelukkig weinig talrijke, gevallen duurde de procedure 20 tot 25 maanden, zulks in verband met overleg omtrent de mogelijkheid van schikking dan wel wegens processuele complicaties, met name in geval van faillissement van ondernemingen.

De prejudiciële gedingen blijken in een veel kortere termijn te worden behandeld. In 1967 konden deze zaken in 4 tot 8 maanden — in de meeste gevallen 5 à 7 maanden worden afgedaan. Inzake deze geschillen wordt dus — hetgeen van groot belang is in verband met 's Hofs wens met de nationale rechters samen te werken — op zeer korte termijn uitspraak gedaan. Toepassing van artikel 177 van het Verdrag leidt er derhalve niet toe, dat de afdoening van het bodemgeschil al te zeer wordt vertraagd. Het verdient trouwens opmerking, dat in de 5 à 7 maanden binnen welke het Hof met zijn onderzoek in prejudiciële zaken gereed komt, de rechterlijke vakanties zijn begrepen.

Aan deze opmerkingen betreffende 's Hofs werkzaamheden in 1967, welke uitsluitend de procedure betreffen, zou ik navolgende, nog belangwekkender beschouwingen betreffende de ontwikkeling der communautaire rechtsgedingen willen verbinden.

II. - De ontwikkeling van het communautaire rechtsgeding.

Het aantal in het laatste jaar ter rolle ingeschreven zaken bedroeg 37 (vorig jaar : 31). Er kan derhalve van een lichte stijging worden gesproken.

Ik verwijs in dit verband naar de beide reeds genoemde categorieën, te weten rechtstreeks bij het Hof ingediende beroepen, gericht tegen de Commissie, de Raad of de Lidstaten, en door de nationale rechter aanhangig gemaakte zaken, waarin aan het Hof verzocht wordt om in het kader der gestelde prejudiciële vragen uitspraak te doen over de uitlegging of de geldigheid van een gemeenschapsrechtelijk voorschrift.

a) De ontwikkeling van de rechtstreeks ingestelde beroepen

Het aantal rechtstreeks bij het Hof ingediende beroepen bedroeg 13 op een totaal van 37 in het jaar 1967 ingeschreven zaken. In 1966 waren het er 30 op een totaal van 31.

De oorzaak van deze teruggang moet niet slechts in vermindering van het aantal gedingen betreffende kolen en staal worden gezocht. Werden er in 1967 3 zulke zaken aanhangig gemaakt, in 1966 waren het er ook slechts 4. Daarentegen was er voor zoveel betreft rechtstreeks ingestelde beroepen op de E.E.G. betrekking hebbende in 1967 van een aanmerkelijke teruggang sprake, immers in 1967 werd slechts één zodanig beroep ingediend; in 1966 waren het er 20. Men dient deze cijfers evenwel niet als geheel doorslaggevend te beschouwen, immers, gezien hun belang, lenen deze zaken zich niet voor statistische verwerking.

Evenwel blijkt, dat twee soorten zaken welke in vroegere jaren vrij dikwijls aanhangig werden gemaakt, de laatste twee jaren niet voorkwamen: beroepen wegens nalatigheid der Lid-Statens en gedingen betreffende afwijkende of vrijwaringsmaatregelen.

b) Verzoeken om een prejudiciële beslissing

In de loop van het jaar 1967 werden 23 prejudiciële zaken bij het Hof aanhangig gemaakt. Dit aantal werd nog niet eerder bereikt. De toename springt te meer in het oog als men bedenkt dat in het voorafgaande jaar slechts één zodanige zaak kon worden ingeschreven.

Het is trouwens niet oninteressant dit aantal te vergelijken met dat der in vorige jaren aanhangig gemaakte prejudiciële zaken, te weten:

- 1 in 1961
- 5 in 1962
- 6 in 1963
- 6 in 1964
- 7 in 1965
- 1 in 1966
- 23 in 1967

Het blijkt derhalve, dat terwijl het aantal rechtstreeks ingeschreven beroepen afneemt, de nationale rechter zich te vaker tot het Hof wendt. Zijn ter beoordeling van dit eerste verschijnsel onvoldoende gegevens voorhanden, het tweede lijkt duidelijk te wijzen op een verdere doorwerking van het gemeenschapsrecht binnen de Statens met name voor zoveel het de rechtstreekse toepassing van dat recht door de nationale rechter betreft.

Trouwens ook naar herkomst bieden de prejudiciële zaken thans een grotere verscheidenheid: in het afgelopen jaar zijn deze vragen door Hoven en Rechtbanken van alle Lid-Statens, alleen Italië uitgezonderd, gesteld, namelijk door:

Duitse	rechters	: 11
Belgische	„	: 5
Franse	„	: 3
Nederlandse	„	: 3
Luxemburgse	„	: 1
Italiaanse	„	: 0

Gaat men vervolgens na welke rechters deze vragen hebben gesteld, dan blijkt hoezeer het gemeenschapsrecht thans door rechterlijke instanties van alle soorten en rangen wordt toegepast.

In alle Lid-Statens op één na is op artikel 177 door de hoogste rechterlijke instanties — al dan niet met gewone rechtspraak belast — een beroep gedaan. Om ons te beperken tot het jaar 1967: 4 verzoeken om een prejudiciële beslissing waren afkomstig van de Belgische Raad van State, 1 van de Franse Cour de Cassation, 1 van de Luxemburgse Cour Supérieure de Justice, 2 van het Bundesfinanzhof, 1 van het Duitse Bundessozialgericht en 1 van de Nederlandse Centrale Raad van Beroep.

Ook rechterlijke instanties wier beslissingen voor beroep vatbaar zijn hebben zich, hoewel daartoe niet verplicht, in een belangrijk aantal gevallen van dit artikel bediend. Dat was voorzoveel de gewone rechtspraak betreft het geval met 2 Franse Cours d'Appel (Parijs en Orléans), 1 Nederlands Gerechtshof (Den Haag) en 1 Belgische Rechtbank (Rechtbank voor Koophandel te Luik) alsmede voor wat de administratieve rechtspraak betreft in 8 gevallen met de Duitse Finanzgerichte, te weten het Finanzgericht te München 5 maal en die te Hamburg, Düsseldorf en Saarbrücken ieder 1 maal.

Ook ratione materiae kan van een toenemende spreiding worden gesproken. De sociale zekerheid der migrerende werknemers neemt hier de eerste plaats in: 10 zaken op een totaal van 23 in 1967. Dan komen de verzoeken om uitlegging van de artikelen 95 en 97 van het Verdrag van Rome (betreffende het belastingrecht): 8 zaken. In 2 andere zaken ging het om artikel 85 van het Verdrag (betreffende de mededinging), in één dier zaken was vooral het patentrecht aan de orde. Ten slotte werden driemaal vragen gesteld betreffende uiteenlopende onderwerpen, zoals de compenserende omzetting op tafeldruiven, de landbouweffingen en vrijstelling van belastingen.

Zou men deze zaken niet volgens juridische criteria, maar naar economisch doel rangschikken, dan zou men kunnen zeggen, dat op 23 prejudiciële zaken in 1967 er 10 het sociale leven (de sociale zekerheid) hebben betreffen en 10 het economisch leven, met name de landbouwproducten (granen, vruchten, groenten, melkpoeder enz....)

Het ware ongetwijfeld voorbarig geheel op deze cijfers af te gaan. Wel kan men zeggen, dat de prejudiciële procedure geleidelijk meer toepassing vindt en dat zij in de praktijk noch wordt genegeerd noch ook ten onrechte aangewend.

Uit dit overzicht van 's Hofs werkzaamheden in 1967 blijkt, dat — afgezien van de, mogelijk talrijke, maar niet in statistieken te verwerken gevallen, waarin de dreiging van een procedure voor ons Hof op zichzelf reeds tot het bereiken van een minnelijke schikking kon bijdragen de rechtstreeks bij het Hof ingediende beroepen weliswaar een zekere teruggang vertonen, doch dat de nationale rechter zich in toenemende mate bedient van de prejudiciële procedure van artikel 177, hetgeen voor de doorwerking van het gemeenschapsrecht in het rechtlevens der Gemeenschappen veel goeds belooft.

Namens de President van het Hof.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

EEN UITGESTELD LOON IN LAND- EN TUINBOUW

Op de p. 579-581 van het Belgisch Staatsblad d.d. 20 januari 1967 vindt men de tekst der wet van 28 december 1967 « betreffende een uitgesteld loon in land- en tuinbouw ». Vooral de zgn. plattelandskantons zullen niet zelden de rechterlijke wereld en de notariële praktijk gaan confronteren met de beschikkingen der nieuwe wet. Het komt dan ook om voor de hand liggende redenen nuttig voor de fundamentele beschikkingen te resumeren, die het rechtsstatuut van het uitgesteld loon beheersen.

De voorbereidende handelingen der wet staan vermeld onder (1) op p. 579 van het Belgisch Staatsblad en een bijzondere vermelding verdienen de toelichting van volksvertegenwoordiger L. Tindemans bij zijn wetsvoorstel van 23 december 1965 (1), alsmede de verslagen van volksvertegenwoordiger E. Cooreman, senator A. Lagae en volksvertegenwoordiger A. de Nolf. Deze vrij uitvoerige bescheiden zijn onmisbaar om de bedoelingen te begrijpen, die de wetgever bezielde bij de vestiging van het recht op een uitgesteld loon.

De bestaansreden der wet

Het wetsvoorstel van 1965 gaat uit van de vaststelling, dat het in familiale land- en tuinbouwbedrijven vaak gebeurt, dat één of meerdere kinderen — en ook schoongedochten — jarenlang op het bedrijf blijven werken zonder daarvoor een rechtstreekse of onrechtstreekse vergoeding te ontvangen. De uitbreiding, de rationalisering en de omschakeling van het familiaal bedrijf worden op deze manier bevorderd, terwijl de mogelijkheid van een voortgezet onderwijs geopend wordt voor de jongere broeders en zusters.

Het aldus aangroeiend patrimonium der ouders zal te enige tijd hun nalatenschap gaan uitmaken en bij dezer vereffening en deling zullen twee substantiële wetsvoorschriften moeten in acht genomen worden: allereerst zal geen rekening mogen gehouden worden met « de oorsprong van de goederen » der nalatenschap (art. 732 B.W.) en vervolgens zullen al de kinderen « erven voor gelijke delen » (art. 754 B.W.). Dat hierdoor de medewerkende kinderen in feite in hoge mate onrechtvaardig behandeld worden, behoeft geen betoog (2).

Weliswaar kunnen die uitgesproken onrechtvaardigheden in zekere mate — nl. binnen de grenzen van het beschikbaar gedeelte der nalatenschap — gemilderd worden door de zgn. beschikkingen « hetzij onder de levenden, hetzij te zake des doods » (art. 920 B.W.). Desondanks dient evenwel toegegeven te worden, dat bij herhaling de aangeklaagde onrechtvaardigheid toch niet naar behoren zal opgeheven zijn door een schenking of een testament, waaraan overigens de belanghebbenden dikwerf niet zullen gedacht hebben.

Of de medewerkende kinderen in rechte al dan niet beroep kunnen doen op de leer der vermogensverschuiving zonder oorzaak, blijft een zeer netelig twistpunt en de bij die rechtspleging te overwinnen feitelijke en juridische moeilijkheden van bewijs en dgl. kunnen bezwaarlijk overschat worden. De wetgeving op de kleine nalatenschappen mag alhier onbesproken blijven, vermits zij helemaal niet is bedacht om af te wijken van de traditionele regelen, die vervat zijn in de reeds in herinnering gebrachte art. 732 en 745 B.W. (3).

Het is nu precies het opzet der wet van 28 december 1967 geweest om bij wege van het uitgesteld loon de vermelde schrijnende onrechtvaardigheden uit te schakelen en de wezenlijke gelijkheid der erfgenamen te verzekeren. De arbeid der medewerkende kinderen, waardoor het pa-

trimonium en dus de nalatenschap der ouders verrijkt is geworden, zal beloond worden, doch de vergoeding wordt niet onmiddellijk na het opleveren van de arbeid uitbetaald: vandaar de benaming van uitgesteld loon.

Ook een louter economisch oogmerk heeft de wet betreffende het uitgesteld loon in land- en tuinbouw geïnspireerd. Een ordentelijk leefbaar familiaal land- en tuinbouwbedrijf zal de kinderen gemakkelijker aanlokken bij hun ouders te blijven werken, indien zij zich verzekerd weten, dat ze voor hun arbeid zullen beloond worden, al is het op een uitgestelde manier. De niet onmiddellijk na de opgeleverde arbeid te verstrekken vergoeding zal anders allicht onindevindbare investeringen en dgl. mogelijk maken.

Het toepassingsgebied van de wet.

Allereerst dient benadrukt te worden, dat de zeer duidelijke termen der wet haar toepassing slechts veroorloven in zaken van land- en tuinbouwbedrijven, ofschoon haar « ratio legis » zich om dezelfde motieven ook in andere familiale bedrijven kan verwezenlijken. Er is echter onduidelijk gezegd geworden, dat als land- en tuinbouwbedrijven dienen aangezien te worden: de klasieke land- en tuinbouwbedrijven, alsmede de bedrijven voor fruit-, druiven-, bloemen- en champignonsteelt, evenals de boomkwekerijen en dgl.

In de aldus omschreven familiale land- en tuinbouwbedrijven zullen voor een uitgesteld loon slechts in aanmerking kunnen komen: bepaalde en beperkenderwijs opgesomde personen, die aan meerdere voorwaarden voldoen. Vereist wordt inderdaad, dat de aangewezen personen na hun meerderjarigheid gedurende ten minste drie jaren doorlopend een normale arbeid hebben verricht op het bedrijf van de land- of tuinbouwer en zulks op een niet beloonde manier of tegen een onvoldoende vergoeding.

1. Welke personen komen in aanmerking?

Zullen gebeurlijk op een vergoeding, uitgesteld loon genoemd, kunnen aanspraak maken: de wettige, natuurlijke of adoptieve afstammelingen van een land- of tuinbouwer of van zijn echtgenoot, alsmede de echtgenoten van die afstammelingen. Deze in art. 1, al. 1 voorkomende opsomming vergt geen commentaar en haar limitatief karakter impliceert o.m., dat op het land- of tuinbedrijf alleen maar opgevoede personen nooit voor een uitgesteld loon in aanmerking kunnen komen, ook al vervullen zij al de andere voorwaarden.

2. Gelijktijdig te vervullen voorwaarden.

Om op een uitgesteld loon aanspraak te kunnen maken, zullen de in formele termen vermelde en dus beperkend opgesomde personen het cumulatief of gelijktijdig bestaan moeten bewijzen van de hierboven resumerend aangeduide voorwaarden, die nu meer precies dienen ontleed te worden.

Allereerst is vereist, dat de zgn. medewerkende kinderen op het bedrijf van de land- of tuinbouwer of van dezes echtgenoot een normale arbeid hebben verricht. Als normale arbeid zal uiteraard dienen aangezien te worden de gebruikelijke activiteit, die van een gewoon arbeider mag erlangd worden in het in het geding gekomen bedrijf. Van het recht op een uitgesteld loon zullen derhalve automatisch uitgesloten zijn de door art. 1, al. 1 genoemde personen, die geen normaal rendement

kunnen opleveren, omdat enigerlei natuurkundige, psychische of welkdanige andere reden ook hun dat verhindert.

Vervolgens stelt de wet, dat die normale arbeid doorlopend verricht weze. Wie slechts een beperkt gedeelte van zijn werkzaamheden aan het familiaal bedrijf besteedt of zijn normale arbeid slechts toevallig of bij gelegenheid daaraan wijdt, vervult een der voor de verwerving van een uitgesteld loon gestelde voorwaarden niet. De nakoming van militieverplichting, de afwezigheid wegens ziekte, de gebruikelijke vervulling van andere periodische werkzaamheden buiten het bedrijf ⁽⁴⁾ zullen nochtans niet vermogen het wettelijk doorlopend karakter van de normale arbeid op te heffen ⁽⁵⁾.

Op de derde plaats zal moeten aangetoond worden, dat de normale arbeid doorlopend na de meerderjarigheid ⁽⁶⁾ verricht weze. Overwogen is inderdaad geworden, dat slechts bij de meerderjarigheid de volwaardigheid der met een uitgesteld loon te vergoeden arbeidskracht als verworven mag aangezien worden. Wat aan die leeftijd voorafgaat, geldt als een loutere, overigens door de militaire dienst nog gestoorde vormingstijd. De voortijdige toekenning van een uitgesteld loon mag bijaldien geen verleidend motief vormen tot verwaarlozing van het onontbeerlijk geachte land- en tuinbouwonderricht.

Meteen is de toekenning van een uitgesteld loon ook nog afhankelijk gemaakt van een doorlopende en normale arbeid, verricht gedurende ten minste drie jaren na de meerderjarigheid. Alleen een dusdanig tijdsbestek, besteed aan het niet beloond of onvoldoend vergoed werk op het familiebedrijf, wordt wettelijk voldoende geacht om de toekenning van een uitgesteld loon te verrechtvaardigen tot neutralisering der uitgesproken onrechtvaardigheden, die van dan af gaan resulteren uit de toepassing van de gelijkheidsregel bij de vereffening en deling der nalatenschap van de ouders ⁽⁷⁾.

In dit verband dient gewag gemaakt te worden van de belangrijke beschikking, die opgenomen is in art. 3 der wet en die luidt: « Voor het ontstaan van het recht op uitgesteld loon en de berekening ervan wordt eveneens rekening gehouden met de arbeid verricht in dienst van het bedrijf, dat is voorgezet na het overlijden van de exploitanten of één van hen of ook na de ontbinding van de gemeenschap tussen de exploitanten of tussen de exploitant en zijn echtgenoot, tot aan het verzoek tot vereffening van de nalatenschap of van de gemeenschap ».

Uiteindelijk verondertelt de toekenning van een uitgesteld loon, dat de arbeid in de hierboven beschreven conditie's verricht weze op een niet beloonde wijze (art. 1, al. 1) of tegen een onvoldoende vergoeding (art. 1, al. 2). Hiermede is « *a contrario* » gesteld, dat alle uitgesteld loon onbestaanbaar geacht wordt, indien op rechtstreekse of onrechtstreekse manier de op het familiaal bedrijf gepresteerde arbeid naar behoren is vergoed geworden. Als voldoende vergoeding zal deze dienen beschouwd te worden, die het naar de wettelijke maatstaven berekende uitgesteld loon evenaart of overschrijdt ⁽⁸⁾.

De overeenkomst nopens een periodisch eisbaar loon vergoedt rechtstreeks de arbeid en het sluit alle uitgesteld loon uit, indien het dit laatste ofwel evenaart ofwel overschrijdt. De verrichte arbeid kan ook op onrechtstreekse manier beloond worden door de toekenning van zgn. bijzondere voordelen. Als dusdanig kunnen o.m. — dus blijkbaar alleen te exemplatieve titel — aangemerkt worden: de eigenlijke schenkingen, de testamentaire beschikkingen, de stortingen op een spaarboekje, de aankopen ten name van de rechthebbende, een bruidschat, een bevoordeling bij de overname van het bedrijf ⁽⁹⁾.

Al die bijzondere voordelen, die de medewerkende kinderen opgenomen hebben en « die niet aan andere afstammelingen van dezelfde graad zijn verleend », worden

op wederlegbare manier vermoed verstrekt te zijn in vergelding voor de verstrekte arbeid en zij komen dus — op hun waarde, « geraamd op het tijdstip van de toekenning » — in mindering op het uitgesteld loon, dat ze in voorkomend geval helemaal kunnen uitschakelen. Kost, inwoning of bijdragen voor de sociale wetgeving « worden niet in aanmerking genomen »: juridisch mogen ze dus niet als bijzondere voordelen worden aangemerkt.

De berekening van het uitgesteld loon.

Er is aan gedacht worden het bedrag van het uitgesteld loon in ieder bepaald geval te doen berekenen door de rechterlijke macht, die telkenmale met alle concrete omstandigheden zou rekening houden en dan naar billijkheid zou uitspraak doen. Dat deze delicate en moeilijke opdracht meteen de bron van eindeloze betwistingen zou kunnen worden in de schoot der familie, ligt voor de hand. De wetgever gaf dan ook wijselijk de voorkeur aan een stelsel van forfaitaire beraming voor het uitgesteld loon.

In beginsel wordt het uitgesteld loon vastgesteld op één derde van het brutoloon van een geschoold landbouwarbeider of -arbeidster, berekend op basis van het hoogste loon, dat van toepassing was gedurende de periode van werkelijke arbeid, waarvoor uitgesteld loon kan worden gevorderd. Dat één derde zal tweemaal één vierde gaan bedragen, indien ook de echtgenoot van de afstammeling op het bedrijf heeft gewerkt in de wettelijke conditie's die hoger beschreven staan ⁽¹⁰⁾.

De op deze grondslag theoretisch berekende en forfaitair gewilde vergoeding is onder een tweevoudig opzicht geplafonneerd geworden. Allereerst zal de periode van werkelijke — en een uitgesteld loon eisbaar stellende — arbeid tien jaar niet mogen te boven gaan. Vervolgens mag het volgens de vorenstaande maatstaven verkregen totaal bedrag aan uitgesteld loon in dienst van eenzelfde bedrijf nooit hoger zijn dan de helft van het netto-actief der in het geding gekomen massa.

1. Principiële berekening.

Het voor de vaststelling van het uitgesteld loon door art. 2 gevestigde beginsel is duidelijk en vordert dus geen commentaar. Alleen dient aangestipt, dat de afstammeling het één derde van het brutoloon slechts op één vierde verminderd zal zien « voor de tijd van de gemeenschappelijke arbeid » (art. 2, al. 2) op het familiaal bedrijf met zijn medeëchtgenoot, die zich gedurende die tijdspanne dan ook één vierde van het brutoloon van een geschoold landbouwarbeider of -arbeidster zal toegewezen zien.

Wat het in aanmerking te nemen brutoloon van een geschoold landbouwarbeider of -arbeidster aangaat, beschikt art. 2, al. 1, dat het moet worden « berekend op basis van het hoogste loon, dat van toepassing was gedurende de periode van werkelijke arbeid, waardoor uitgesteld loon kan worden gevorderd ». Senator A. Lagae vermeldt in zijn verslag, dat al dan niet bekrachtigde en gepubliceerde beslissingen van paritaire comité's en subcomité's nuttig als richtsnoer zullen kunnen aangewend worden.

Tijdens de aan de wet voorafgegane besprekingen en in het verslag van senator A. Lagae is er gewag van gemaakt, dat 2.340 uren geredelijk als jaarlijkse arbeidsduur kunnen aangenomen worden. Een voortreffelijke studie in een vaktijdschrift ⁽¹¹⁾ rekent uit, dat — volgens de verschillende land- en tuinbouw- en soortgelijke bedrijven — het thans in aanmerking te nemen brutoloon van een geschoold landbouwarbeider of -arbeidster schommelt tussen de sommen van fr. 101.439,— en fr. 111.384,— 's jaars.

2. Plafoneringen der berekening.

Wenste de wetgever schromelijke onrechtvaardigheden bij de vereffening en deling van onverdeelde massa's te vermijden, dan was hij er echter meteen beducht voor, dat het uitgesteld loon gans de onverdeelde massa — b.v. de nalatenschap — zou opslorpen. Daarom is allereerst beschikt, dat de periode, waarvoor een uitgesteld loon kan gevorderd worden, tien jaar niet mag te boven gaan (art. 2, al. 1). Duurde de samenwerking in de wettelijke voorwaarden langer, dan mogen alleen de laatste tien jaren in aanmerking genomen worden.

Vervolgens bepaalt art. 4, § 4 der wet: « Het totaal bedrag aan uitgesteld loon verkregen in dienst van eenzelfde bedrijf, mag niet hoger zijn dan de helft van het netto-actief, vóór de aftrek van dat loonbedrag, van de gemeenschap of van de nalatenschap. In geval van ascendentenverdeling mag het totaal bedrag aan uitgesteld loon niet hoger zijn dan de helft van de waarde, na aftrek van de lasten, van de goederen die moeten worden verdeeld. In voorkomend geval wordt een evenredige vermindering toegepast ».

Opzichtsens de ascendentenverdeling moet onderstreept worden, dat de plafonering van het uitgesteld loon tot aan de helft der netto-waarde van de daarbij betrokken goederen, een definitief karakter vertoont: het zal de afstammeling dan ook verhinderen de op het uitgesteld loon toegepaste vermindering naderhand op te vorderen bij de vereffening en deling der overblijvende en dus buiten de vroegere ascendentenverdeling gelaten goederen. Het karakter der ascendentenverdeling en de rechtszekerheid hebben die oplossing gersuggereerd ⁽¹²⁾.

De eisbaarheid van het uitgesteld loon.

Op zeer precieze wijze vindt men in de wet de opsomming der gebeurtenissen, die het uitgesteld loon eisbaar stellen. Die gebeurtenissen zijn op zeer duidelijke manier bechreven geworden en een uitgebreid commentaar vereisen ze niet. Belangrijk is het echter te benadrukken, dat de wettelijke opsomming der voorwaarden van eisbaarheid met een beperkend karakter is bekleed, zodat het dan ook uitgesloten is analogisch of hoe dan ook andere gebeurtenissen te bedenken, die het uitgesteld loon zouden eisbaar stellen.

Het uitgesteld loon is allereerst eisbaar « bij het overlijden van de exploitant of van een één van de exploitanten » (art. 4, § 1, 1°): de wetstermen zijn ondubbelzinnig en de bedoelde gebeurtenis moet niet nader worden toegelicht. Tijdens de voorbereidende handelingen is er op gewezen geworden, dat de term « exploitant » duidelijk doelt op wie het bedrijf voert en uitbaat, zodat het onverschillig is te onderzoeken of deze al dan niet de eigenaar is van de bewerkte gronden en de gebezigde bedrijfsuitrusting.

Vervolgens is het uitgesteld loon eisbaar « bij de ontbinding van de gemeenschap voor wier rekening het bedrijf geheel of overwegend wordt geëxploiteerd » (art. 4, § 1, 2°, al. 1). De ontbindingsgronden der gemeenschap zijn: het overlijden van een der echtgenoten, de echtscheiding, de scheiding van tafel en bed en de scheiding van goederen. Andermaal is het principieel belangloos na te gaan of de land- en tuinbouwgronden en het uibatingsmaterieel al dan niet in eigendom afhangen van de ontbonden huwelijksgemeenschap.

Op de derde plaats wordt het uitgesteld loon eisbaar gesteld, « wanneer de exploitant aan zijn bedrijf een einde maakt ten gevolge van een ascendentenverdeling » (art. 4, § 2, al. 1). Van de verkavelingen en verdelingen, die door art. 1075 B.W. zijn bedoeld, komen alleen de bij akte onder de levenden gemaakte in aanmerking. Welis-

waar staat zulks niet met zoveel woorden afgedrukt in de wet, doch enigerlei twijfel kan toch niet oprijzen: alleen een bij akte onder de levenden gerealiseerde ascendentenverdeling kan een einde aan het bedrijf maken.

Andere gebeurtenissen van welkdanige aard ook — en welke analogie ze ook mogen vertonen met de wettelijk opgesomde gronden — maken het recht op uitgesteld loon niet eisbaar. De overlating of de overdracht van het bedrijf, de verkoop of de onteigening der immobiliën en de pensioenaanvraag der ouders openen dus het recht op een uitgesteld loon niet. De memorie van toelichting van volksvertegenwoordiger L. Tindemans is zeer formeel: de familiale geest, de leefbaarheid van het bedrijf en ongezone speculatie's zijn als motieven aangegeven.

De termijnen van opvordering.

De verschillende gronden tot eisbaarheid van het uitgesteld loon impliceren uiteraard, dat ook verschillende termijnen tot de opvordering ervan dienden bepaald te worden. Onderzoeken we nu even deze aangelegenheid, waarvan het juridisch belang natuurlijk niet dient onderstreept te worden.

Wanneer het uitgesteld loon eisbaar wordt door het overlijden van de exploitant of van één der exploitanten of door de ontbinding der gemeenschap wegens het overlijden van een der echtgenoten, dan wordt de termijn voor het instellen van de vordering tot het verkrijgen van een uitgesteld loon bepaald door de hoedanigheid van de rechthebbende op uitgesteld loon of van zijn echtgenoot. Is de rechthebbende of zijn echtgenoot een erfgerechtigde van de exploitant of van een der echtelieden, dan moet de vordering worden ingesteld « vóór het einde van de vereffening van de nalatenschap of van de gemeenschap » (art. 4, § 1, 2°, al. 2).

Indien integendeel de rechthebbende op uitgesteld loon of zijn echtgenoot niet erfgerechtigd zijn, dan moet de vordering worden ingesteld: « hetzij binnen twee jaar na het overlijden van de exploitant of na de ontbinding van de gemeenschap, hetzij binnen twee jaar na het beëindigen van de arbeid, indien deze na het overlijden van de exploitant werd voortgezet » (art. 4, § 1, 2°, al. 3 *in pr.*). Herinnerd weze ten deze aan het alreeds besproken voorschrift van art. 3, dat als nuttige arbeid beschouwt, deze die na het overlijden van de exploitant is voortgezet tot aan het verzoek tot vereffening van de onverdeeldeheid.

Wordt de gemeenschap, voor wier rekening het bedrijf geheel of overwegend geëxploiteerd is geworden, ontbonden wegens een andere grond dan het overlijden van een der echtgenoten — dus op basis van echtscheiding, scheiding van tafel en bed of scheiding van goederen —, dan moet de vordering tot het verkrijgen van een uitgesteld loon worden ingesteld vóór het einde van de vereffening van de gemeenschap » (art. 4, § 1, 2°, al. 3 *in fine*). Indien het bedrijf aan één der echtgenoten wordt toebedeeld en zo de rechthebbende aldaar blijft werken in de wettelijke zin, dan zal een nieuw recht op uitgesteld loon kunnen ontstaan.

Gaat het om een door een ascendentenverdeling eisbaar geworden recht op uitgesteld loon, dan geldt art. 4, § 2, al. 2, dat duidelijk bepaalt: « De schuldvordering van de rechthebbenden op uitgesteld loon, die deelnemen aan deze verdeling, moet worden vastgesteld en de wijze van uitbetaling worden bepaald in de akte van verdeling zelf; de rechthebbenden op uitgesteld loon, die niet deelnemen aan de verdeling, moeten hun eis instellen, hetzij tegen de ascendenten, hetzij tegen de begiftigde afstammelingen, binnen een termijn van twee jaar, ingaande op de datum van de akte ».

De termijn, vervat in art. 4, § 2, al. 2 *in fine*, is een vervalt termijn en het is tijdens de voorbereidende werken

niet aan de aandacht der wetgevende lichamen ontsnapt, dat de niet-deelnemers aan de ascendentenverdeling het bestaan dezer akte kunnen ignoreren. Geantwoord werd, dat meestendeels de rechthebbenden op uitgesteld loon wel zullen bevroeden wat er gaande is, zodat de vordering wel tijdig zal kunnen aanhangig gemaakt worden. Beslissend is trouwens, dat bij de bedoelde ascendentenverdeling «de exploitant aan zijn bedrijf een einde maakt» (art. 4 § 2), zodat zichtbare tekenen de eisbaarheid van het recht aannemen.

Enkele rechtsproblemen.

In de wet zelf zijn enkele regelingen opgenomen, die een uitgesproken juridisch karakter vertonen. Zij mogen uiteraard en volledigheidshalve niet onbesproken blijven. Overigens dienen ook enkele algemene rechtsregelen in verband met de nieuwe wet getoetst te worden.

1. Het overlijden van de rechthebbende.

Het behoort tot het rijk der mogelijkheden, dat de rechthebbende op een uitgesteld loon overlijdt «zonder de uitbetaling van zijn vordering te hebben geëist» (art. 4, § 3) ⁽¹³⁾. Gemeenrechtelijk zou dat feitelijk gebeuren geen rechtskundige moeilijkheden doen oprijzen: het recht op een uitgesteld loon vertoont een niet te loochenen patrimoniaal karakter, zodat het voor vererving in aanmerking komt. Toch beschikt de wet, dat het uitgesteld loon in de vermelde hypothese slechts kan gevorderd worden «door zijn overlevende echtgenoot of door zijn afstammelingen en dit binnen de perken van hun respectieve rechten» ⁽¹⁴⁾.

Onverschillig of het uitgesteld loon reeds eisbaar was geworden of niet ⁽¹⁵⁾, het overlijden van de nog niet in geding gegane rechthebbende geeft slechts aanleiding tot een zeer gelimiteerde erfopvolging: alleen de overlevende echtgenoot en zijn afstammelingen komen in aanmerking en zulks met uitsluiting van alle andere hoe ook genoemde erfgenen. De wetgever is uitgegaan van de idee, dat het uitgesteld loon de afstammeling — en zijn gezin: echtgenoot en kinderen — beoogt te vergoeden voor de op het familiaal bedrijf verrichte arbeid. Voor alle andere rechtverkrigenden mist die vergoeding haar fundamentele betekenis.

2. Het bewijsrecht.

Het verrichten van een aan de wettelijke voorwaarden beantwoordende arbeid aan de ene kant, alsmede het bestaan en de omvang der om reden van en in vergelding voor dergelijke arbeid uitgekeerde bijzondere voordelen aan de andere kant zullen niet zelden tot betwistingen aanleiding geven. Al die aangelegenheden kunnen, ongeacht de waarde van het geschil, worden bewezen door alle rechtsmiddelen, met inbegrip van getuigen en vermoedens (art. 5, al. 1). Deze beschikking lijkt een revolutionaire nieuwigheid en ze is dat in wezen ook, vermits zeer vaak rechtshandelingen in het geding zullen gebracht zijn ⁽¹⁶⁾.

Bovendien heeft art. 5, al. 2 een nieuw, behoudens tegenbewijs geldend en dus wederlegbaar vermoeden in het leven geroepen. Dat de verrichte arbeid beantwoordt aan de door art. 1 erlangde voorwaarden, wordt met name vermoed ten gunste van hem, «die bij de exploitant inwoont en als helper aangesloten is geweest bij de stelsels inzake kinderbijslagen of rust- en overlevingspensioenen ofwel in deze hoedanigheid onderworpen is geweest in de inkomstenbelastingen». En de inwoning en één der daarna opgesomde voorwaarden roepen automatisch het vermoeden «juris tantum» op.

3. De bevoegdheid en de rechtspleging.

De art. 6 à 7 beogen de aanvulling van de art. 591 en 1345 Ger. W., die — op het moment der inwerkingtreding van het Gerechtelijk Wetboek — het stelsel zullen bestendigen, dat nu door de art. 10 en 11 der besproken wet voorzien is en dat voor de hand lag. Voorzien is met name, dat de vrederechter — ongeacht het bedrag van de vordering — kennis neemt «van geschillen betreffende toekenning van uitgesteld loon in land- en tuinbouw». Verder is — tenzij bij tussenvordering — geen rechtsvordering toegelaten, indien de eiser niet te voren de toekomstige verweerder ter minnelijke schikking deed oproepen.

De wet doet dus andermaal een beroep op de paternalistische functie van de vrederechter. Zij verlangt, dat niets onverlet gelaten zou worden om alle betwistingen betreffende het uitgesteld loon in der minne op te lossen, opdat aldus verhinderd zou worden, dat in familiaal verband allicht oplosbare aanspraken lichtzinnig zouden uitgroeien tot duurzame familieveten. De rechtspleging in verzoening behoort aldus allicht tot de openbare orde ⁽¹⁷⁾. Zij verliest echter alle bestaansreden, indien de rechthebbende op uitgesteld loon bij tussenvordering zijn aanspraken wenst te doen gelden ⁽¹⁸⁾.

4. Het karakter der wet.

Behoudens misschien ten aanzien van wat zoëven in verband met de verzoeningspoging is betoogd geworden, behoren de beschikkingen der wet van 28 december 1967 niet tot de openbare orde: zij beschermen inderdaad alleen maar particuliere belangen van meerderjarigen en er kan dan ook nooit aanleiding toe bestaan haar voorschriften van ambtswege toe te passen. Wel zijn de door de wet uitgevaardigde regelen gebiedend, zodat ze dienen toegepast te worden, indien de belanghebbende er om verzoekt. Met het vorenstaand statuut zijn de juristen nu al wel vertrouwd geraakt ⁽¹⁹⁾.

De voorbereidende handelingen beklemtoonden herhaaldelijk, dat de nieuwe wet alleen aanvullend recht heeft geschapen en dat het de partijen veroorloofd is zelf een oplossing in familiaal verband te negociëren. Aldus zal een hoger dan het uitgesteld loon of een waardevollere onrechtstreekse vergoeding gemeenrechtelijk mogen bedongen worden. Zal echter de overeenkomst nopens een lager dan het uitgesteld loon bindend zijn? Alleen indien die overeenkomst is afgesloten met kennis van zaken na de eisbaarwording van het uitgesteld loon, mag die vraag bevestigend beantwoord worden ⁽²⁰⁾.

5. Enkele kenmerken van het recht.

Het wetsontwerp van 1965 beschouwde het recht op een uitgesteld loon niet als een erfrecht: het werd gekarakteriseerd als een bevoorrechte schuldvordering. Een erfrecht is het onder geen enkel beding: het geldt als een met vertraging uitbetaalde vergoeding, dus een uitgesteld loon, dat uit dien hoofde niet aan de successie-rechten onderworpen is ⁽²¹⁾. De opheffing der belastbaarheid in de inkomstenbelasting, die in het wetsvoorstel was voorzien, is in de wet niet gehandhaafd gebleven. De studie omtrent de desbetreffende belastbaarheid van het uitgesteld loon is een delicate, aan het huidig betoog ontsnappende kwestie ⁽²²⁾.

Ook de bevoorrechtting, waarmede de schuldvordering van de rechthebbende op een uitgesteld loon aanvankelijk bedacht was, is tijdens de voorbereidende handelingen der wet te loor gegaan. Niet zonder reden is er de aandacht op gevestigd geworden, dat het uitgesteld loon genomen wordt op het netto-actief der in het geding

gebrachte massa: het voorrecht heeft dus wettelijk geen zin. Een nadeel betekent dit systeem echter wel voor wie niet deelneemt aan de escendentenverdeling: hij zal slechts beschikken over een gewonde vordering zonder hoofdelijkheid tussen de debiteuren.

6. De inwerkingtreding van de wet.

De op 20 januari 1968 gepubliceerde wet van 28 december 1967 is in werking getreden op 30 januari 1968 en haar art. 9 beschikt: «De bepalingen van deze wet kunnen worden ingeroepen bij de vereffening van de nalatenschap of van de gemeenschap, zo deze nog niet afgesloten is op het ogenblik waarop deze wet in werking treedt». Onderzocht dient dus te worden of de vereffening van de nalatenschap of van de gemeenschap al dan niet afgesloten is. Het gaat hier blijkbaar om een loutere feitenkwestie en een voorlopige verdeling sluit de vereffening zeer stellig niet af.

Uit het vorenstaande volgt, dat ook de arbeid, die is verricht geworden vóór 30 januari 1968, voor de uitgesteld loon geheten vergoeding in aanmerking zal dienen genomen te worden. Vereist is natuurlijk aan de ene kant, dat al de door de nieuwe wet gestelde voorwaarden de door de rechthebbende verrichte arbeid karakteriseren en dat aan de andere kant de vereffening van de onverdeelde massa nog niet afgesloten is. In die omstandigheden alleen zal de heilsame uitwerking der nieuwe en grondig voorbereide wet zich dadelijk kunnen gaan veropenbaren.

Raymond JACOBS,
Vrederechter van het kanton Kontich.

(1) In wezen heeft volksvertegenwoordiger L. Tindemans alleen in enigszins gewijzigde vorm zijn wetsvoorstel van 21 november 1962 hernomen. Dit wetsvoorstel is o.m. op gevoelige manier geïnspireerd door het in Frankrijk geldende *décret-loi* van 29 juli 1939 «relatif à la famille et à la natalité française» en nl. de sectie II (art. 63-73): «Du contrat de salaire différé».

(2) Hetzelfde werd door het wetsvoorstel van 1965 betoogd van de kinderen, die tot aan hun huwelijk hun loon ter beschikking hebben gesteld van de ouders. Het ook voor hen uitgedachte uitgesteld loon werd nochtans blijkens het verslag van volksvertegenwoordiger E. Cooreman onaanvaardbaar geacht én wegens de onmogelijkheid de gedane inbreng na te gaan én hoofdens de ontelbare moeilijkheden, die zouden resulteren uit de toepassing van een uitgesteld loon.

(3) De overneming tegen schattingsprijs vervangt immers in feite alleen de verdeling in natura of de openbare veiling en in rechte benaastigt ze geen afwijking op de traditionele gelijkheidsregelen.

(4) Men denke b.v. aan de zgn. seizoenarbeiders.

(5) De periode's, gedurende dewelke de arbeid onderbroken wordt — ook al verhinderen ze in rechte het doorlopend karakter van de arbeid niet —, zullen nochtans de looptijd van de wettelijk vereiste arbeidsduur schorsen.

(6) In Frankrijk wordt de ouderdom van achttien jaren gesteld (art. 63, al. 1).

(7) De wet beoogt dus niet de beloning van om het even welken en wanneer ook voor het land- of tuinbouwbedrijf gepresteerde arbeid. De daaruit bij de vereffening en deling der nalatenschap misschien blijken de feitelijke onrechtvaardigheid draagt geen uitgesproken of schrijnend karakter. Alleen de arbeid, die aan al de wettelijke condities beantwoordt, is voldoende geacht voor een uitgesteld loon, dat

de traditionele regelen der art. 732 en 745 B.W. kan ontzenuwen.

(8) Zie *infra*.

(9) Een zgn. normaal zakgeld mag niet als bijzonder voordeel aangezien worden en het zal dan ook niet in mindering komen op het uitgesteld loon. De voorbereidende handelingen der wet sluiten hieromtrent alle twijfel uit.

(10) In Frankrijk zijn die percentage's de helft of tweemaal de drie achttien (art. 63 en 65).

(11) R. Eeckloo, *Uitgesteld loon in land- en tuinbouw*, in *De Boer*, 3 februari 1968, (nr. 5, p. 12-13).

(12) In de meeste gevallen zal de ascendentenverdeling inderdaad niet kunnen tot stand komen zonder de medewerking van de rechthebbende(n) op een uitgesteld loon, vermits uit art. 4, par. 2, al. 1 volgt, dat alleen de bij akte onder de levenden gemaakte ascendentenverdeling tot de regeling van een uitgesteld loon aanleiding geeft. De mogelijkheid tot navordering — ten tijde van het opvallen der nalatenschap van de ouders — van het bij de vroegere ascendentenverdeling toegepaste en meestendeels bewilligde vermindering op het uitgesteld loon zou bovendien vanzelfsprekend de rechtszekerheid in het gedrang brengen.

(13) De hervatting van het geding (*la reprise d'instance*) wijst op een door art. 4, par. 3 blijkbaar niet bedoelde toestand.

(14) Men vgl. in zaken van kleine nalatenschappen: Cass. 6 november 1947, *Pas.*, 1947, 1, 467 en het commentaar in R.P.D.B., s.v., *Successions*, nr. 3046.

In Frankrijk beschikt art. 64, al. 1: «*Le bénéfice du contrat de travail à salaire différé constitue pour le descendant de l'exploitant agricole un bien propre dont la dévolution, par dérogation aux règles du droit civil et nonobstant toutes conventions matrimoniales, est exclusivement réservée à ses enfants vivants ou représentés*».

(15) De wet maakt ten deze geen onderscheid en dienvolgens geldt de interpretatie-regel: «*Ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*».

(16) Het belang van deze regel kan moeilijk overschat worden: zowel het bestaan als de omvang der bijzondere voordelen — b.v. de aankoop van een onroerend goed door de ouders, doch ten name van de gerechtigde op uitgesteld loon — zullen mede door getuigen en vermoedens mogen bewezen worden.

De Franse wet (art. 70, al. 1) is bescheidener: «*La preuve de la participation à l'exploitation agricole dans les conditions ci-dessus définies pourra être apportée par tous moyens*» en art. 70, al. 2 voegt daaraan toe: «*En vue de faciliter l'administration de cette preuve, les parties pourront effectuer chaque année une déclaration à la mairie, laquelle devra être visée par le maire qui en donnera récépissé*».

(17) Zij bestrijkt inderdaad het vlak der procedure en betreft ene door de wetgever als essentieel belangrijk beschouwde aangelegenheid. Men vgl. R. Jacobs, *De verzoeningspoging in pachtzaken*, in *R.W.*, 1967-1968, p. 1105-1110.

(18) Deze wettelijke regeling bekrachtigt het te voren door de jurisprudentie in aanverwante aangelegenheden uitgebouwde systeem. Cfr. R. Jacobs, o. et loc. cit.

(19) Ten aanzien der mogelijkheid uitdrukkelijk of stilzwijgend te verzaken aan de toepassing van een gebiedend wetsvoorschrift, consultere men o.m. Cass., 14 april 1967, *T. v.d. Not.*, 1967, 267.

(20) Argum. ex art. 1, al. 2, dat het verschil eisbaar stelt tussen het uitgesteld loon en de waarde van de bijzondere voordelen.

(21) Wat de beperkt opgesomde (zie hoger) rechtverkrijgenden van de vooroverleden rechthebbende op uitgesteld loon aangaat, beschikt art. 64, al. 2 der Franse wet bovendien nog: «*Cette transmission est dispensée de tout droit de mutation par décès*».

(22) Blijkbaar zal het argument der verjaring dikwijls in het geding komen, ofschoon de recente fiscale reglementering desdaangaande twijfel doet ontstaan. Ook zal de belastbaarheid in de inkomstenbelasting allicht beïnvloed worden door het al dan niet forfaitair belastingssysteem, waaraan het land- of tuinbouwbedrijf onderworpen was.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 12 maart 1968.

Voorzitter : M. Louveaux.

Raadsheer-verslaggever : M. Trousse.

Eerste advocaat-generaal : M. Ganshof van der Meersch.

1. Verdrag. — Niet vatbaar voor eenzijdige uitlegging van overheidswege. — Goedkeuringswet. — Geen rechtsnorm voor de uitlegging.

2. Belastingen. — Op de inkomsten. — Belgisch Luxemburgse overeenkomst van 9 maart 1931. — Inkomsten van vaste niet zelfstandige inrichtingen. — Vaste inrichting. — Begrip.

1. Een internationale overeenkomst is niet voor eenzijdige uitlegging van overheidswege vatbaar. Aangezien een dergelijke overeenkomst uiteraard uit de gemeenschappelijke wil van de Hoge Contracterende Partijen ontstaan is, kan een van deze Partijen de andere Partij niet eenzijdig verbinden door de overeenkomst eenzijdig uit te leggen door middel van een wet. De goedkeuringswet, die geen rechtsnorm bevat, kan niet tot gevolg hebben de uitlegging van de Overeenkomst mogelijk te maken.

2. Krachtens de paragrafen 1 en 3 van artikel 4 van de Belgisch-Luxemburgse Overeenkomst van 9 maart 1931 zijn de nijverheids- en handelsexploitaties in elke Staat belastbaar naar rato van de inkomsten voortgebracht door de aldaar gelegen vaste inrichtingen, die niet werkelijk zelfstandig zijn.

Uit de als verduidelijking gegeven opsomming van de inrichtingen die, volgens art. 4, par. 3, als vast moeten worden beschouwd, blijkt dat een inrichting, zoals een onroerend goed in België gelegen en van produktieve aard, dat door een in het Groothertogdom gelegen handelsexploitatie wordt beheerd of bestuurd, dit vast karakter vertoont. Voor de toepassing van art. 4 is de aanslag van de bedrijfsinkomsten verbonden aan de plaats waar de belastingplichtige zijn activiteit uitoefent, zonder dat het nodig is dat een lasthebber of een aangestelde van de belastingplichtige permanent ter plaats zij.

N.V. naar Luxemburgs recht Immobiliara
t./ Minister van Financiën.

Gelet op het bestreden arrest, op 3 februari 1965 door het Hof van beroep te Brussel gewezen ;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artt. 97 van de Grondwet, 4 van de overeenkomst op 9 maart 1931 tussen België en het Groothertogdom Luxemburg gesloten en bij de wet van 28 december 1931 goedgekeurd, en 27 van de gecoördineerde wetten betreffende de inkomstenbelastingen,

doordat : 1) het bestreden arrest verklaart dat artikel 4 van de Belgisch-Luxemburgse overeenkomst van 9 maart 1931 op een louter als voorbeeld gegeven wijze de gevallen opsomt waarin een vennootschap naar Belgisch recht en een vennootschap naar Luxemburgs recht respectievelijk in het Groothertogdom Luxemburg en in België een vaste inrichting bezitten,

2) het bestreden arrest artikel 4 van voornoemde overeenkomst wil toepassen overeenkomstig artikel 27, paragraaf 4, van de gecoördineerde wetten betreffende de inkomstenbelastingen, naar luid waarvan onder meer als

Belgische inrichtingen moeten worden beschouwd... « alle vaste inrichtingen van productieve aard »,

3) het hof van beroep, dat slechts het economisch criterium in aanmerking neemt met uitsluiting van het juridisch criterium bestaande in een vertegenwoordiging bekwaam om de vreemdeling te verbinden die in België zaken doet, de vaste inrichting in de zin van artikel 4 van de overeenkomst van 9 maart 1931 omschrijft als « een vaste plaats voor zaken, waardoor de activiteit wordt uitgeoefend »,

terwijl, eerste onderdeel, artikel 4 van de Belgisch-Luxemburgse overeenkomst van 9 maart 1931 niet bepaalt wat onder « vaste inrichting » dient te worden verstaan en de opsomming die het bevat moet worden geacht een beperkend karakter te hebben ;

tweede onderdeel, artikel 27 van de gecoördineerde wetten betreffende de inkomstenbelastingen een bepaling van nationaal recht is, welke als dusdanig niet kan dienen tot aanvulling van een bepaling van internationaal recht zoals artikel 4 van de Belgisch-Luxemburgse overeenkomst dit is,

derde onderdeel, de buitenlandse ondernemingen, onder het stelsel van vóór de wet van 28 juli 1938, slechts aan de bedrijfsbelasting in België waren onderworpen, indien ze er een inrichting hadden die hen in rechte kon vertegenwoordigen en artikel 4 van de Belgisch-Luxemburgse overeenkomst van 9 maart 1931 in die zin moet worden uitgelegd :

Overwegende dat het middel in zover het de schending van artikel 97 van de Grondwet inroept, niet otnvankelijk is daar het desaan gaande geen grief aanvoert ;

Wat het eerste onderdeel betreft :

Overwegende dat de Belgisch-Luxemburgse Overeenkomst van 9 maart 1931, die tot doel heeft dubbele belasting inzake rechtstreekse belastingen te vermijden en de wederzijdse bijstand van beide landen voor de heffing van deze belastingen te waarborgen en bij de wet van 28 december 1931 is goedgekeurd, in artikel 4, paragraaf 1, bepaalt dat « de nijverheids-, mijn-, handels- of landbouw-exploitaties belastbaar zijn in elk der Staten, naar rato van de inkomsten voortgebracht door de aldaar gelegen vaste inrichtingen » ; dat ze in hetzelfde artikel 4, paragraaf 3, vermeldt dat : « worden beschouwd als vaste inrichtingen de werkelijke zetels van bestuur, de bijhuizen, fabrieken, werkplaatsen, agentschappen, magazijnen, burelen, kantoren en depots ;

Overwegende dat uit de economie van deze bepalingen en onder meer uit het onderscheid tussen de vermelding van het taxatie-beginsel en de opsomming van de inrichtingen die als vaste inrichtingen worden beschouwd, alsmede uit de termen « worden beschouwd als » waarmee deze opsomming begint, volgt dat deze opsomming als voorbeeld is gegeven ;

Dat dit onderdeel van het middel naar recht faalt ;

Wat het tweede en het derde onderdeel samen betreft :

Overwegende, weliswaar, dat het arrest niet naar artikel 27, paragraaf 4, lid 2, van de gecoördineerde wetten betreffende de inkomstenbelastingen, dat aangevuld is bij artikel 5, paragraaf 2 van de wet van 28 juli 1938 kon verwijzen om artikel 4, paragraaf 3, van de Belgisch-Luxemburgse Overeenkomst van 9 maart 1931, goedgekeurd bij de wet van 28 december 1931, uit te leggen ;

Dat immers een internationale overeenkomst niet voor van overheidswege en eenzijdige uitlegging vatbaar is ; dat, aangezien een dergelijke overeenkomst uiteraard uit de gemeenschappelijke wil van de Hoge Contracterende Partijen ontstaan is, een van deze Partijen de andere Partij niet eenzijdig zou kunnen verbinden door de overeen-

komst eenzijdig uit te leggen bij middel van een wet;

Overwegende dat de goedkeuringswet, welke geen rechtsnorm bevat, niet tot gevolg zou kunnen hebben de uitlegging van de Overeenkomst mogelijk te maken;

Maar overwegende, enerzijds, dat krachtens de paragrafen 1 en 3 van artikel 4 van de tussen het Groothertogdom Luxemburg en België gesloten overeenkomst, de nijverheids- en handelsexploitaties in elke Staat belastbaar zijn naar rato van de inkomsten voortgebracht door de aldaar gelegen vaste inrichtingen welke niet werkelijk zelfstandig zijn;

Dat, anderzijds, uit de als verduidelijking gegeven opsomming van de inrichtingen die, volgens paragraaf 3, van artikel 4, als vast moeten worden beschouwd, blijkt dat een inrichting, zoals een onroerend goed in België gelegen en van productieve aard, dat door een in het Groothertogdom Luxemburg gelegen handelsexploitatie wordt beheerd of bestuurd dit vast karakter vertoont; dat, voor de toepassing van artikel 4 de aanslag van de bedrijfsinkomsten gebonden is aan de plaats waar de belastbare inkomsten voortgebracht zijn, ongeacht de plaats waar de belastingplichtige zijn activiteit uitoefent, zonder het nodig zij dat een lasthebber of een aangestelde van de belastingplichtige permanent ter plaatse weze;

Overwegende dat het arrest erop wijst dat «aangezien verzoekster (thans eiseres) in België het bedoeld onroerend goed bezit en het winst doet opleveren op grond van huurverrichtingen die uitgevoerd zijn in België, waar zij zelfs een aangestelde, dit is de huisbewaarder, heeft, zij er een vaste inrichting bezit en de huurgelden welke voortkomen uit de huur die zij heeft afgesloten aldus het resultaat zijn van de winstgevende activiteit die zij uitoefent»; dat het aldus zijn beslissing heeft verantwoord en dat deze onderdelen van het middel niet kunnen worden aangenomen;

Om deze redenen:

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt eiseres in de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 14 december 1967.

Eerste voorzitter: M. Bayot.
Raadsheer-verslaggever: Baron Richard.
Advocaat-generaal: M. Krings.
Advocaten: Mrs. Dassesse en Fally.

Scheiding en deling. — Huwelijksgemeenschap. — Eén onroerend goed. — Men heeft reeds meer dan zijn deel. — Toewijzing aan de vrouw.

Bij de vereffening van de gemeenschap na scheiding van tafel en bed is er maar één onroerend goed. De rechter heeft de veiling ervan bevolen. De vrouw had laten gelden dat de man zich meer goederen had toegeëigend dan het deel dat hem krachtens art. 1474 B.W. toekwam en dat er dus geen grond bestond om tussen hen de waarde te verdelen van het onroerend goed, waarvan zij de toewijzing zonder verdeling vorderde.

De in art. 826 B.W. bedoelde mogelijkheid om zijn deel in natura te vragen is voor elk van de deelgenoten een recht, waaraan maar afbreuk kan worden gedaan indien de onroerende goederen niet gevoeglijk kunnen worden verdeeld.

De verplichting van art. 827 B.W. om tot de veiling over te gaan van de onroerende goederen, die niet gevoeglijk «verdeeld» kunnen worden, sluit in dat, om de

rechten van ieder van de echtgenoten te voldoen, de verdeling tussen hen slaat op de goederen die bij de vereffening werkelijk opgeleverd zijn.

Door te beslissen dat het enig onroerend goed moest worden verkocht, zonder vooraf te beslissen dat de goederen die bij de vereffening werkelijk opgeleverd zijn tussen de echtgenoten dienen te worden verdeeld, er enkel opwijzend dat het goed, aangezien het als enig onroerend goed is opgeleverd, noodzakelijkerwijze niet gevoeglijk kan worden verdeeld, heeft het arrest de artt. 826, 827 en 1476 B.W. geschonden.

Dulière t./ Coppée.

Gelet op het bestreden arrest op 8 maart 1966 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artt. 311, 577 bis, inzonderheid paragrafen 1 tot 8, 826, 827, 829, 830, 831, 869, 1428, 1431, 1433, 1436, 1437, 1441, 3°, 1467, 1468, 1470, 2° en 3°, 1471, 1472, 1474 en 1476 van het Burgerlijk Wetboek, 969, 970, 976, 978 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering en 97 van de Grondwet,

doordat na er te hebben aan herinnerd dat een vonnis van 28 juni 1959 ten voordele van eiseres de scheiding van tafel en bed had uitgesproken en deze scheiding de scheiding van goederen ten gevolge heeft, dat hetzelfde vonnis notarissen had benoemd om de gemeenschap en de terugnemingen te vereffenen, dat verweerder een tussenvordering had ingesteld om te doen wijzen dat «vóór» alle verrichtingen tot vereffening van de tussen partijen bestaande gemeenschap de vereffende notarissen zouden overgaan tot de veiling van de villa «les Nymphes» te Knokke, het enig onroerend goed van deze gemeenschap, en dat de eerste rechter deze eis had toegewezen, het bestreden arrest het beroepen vonnis bevestigt, onder verbetering betreffende de bestemming van de prijs, en afwijzend beschikt zowel op de hoofdvordering «dat er geen reden was om de bedoelde villa te verkopen» als op de subsidiaire vordering «dat de uitspraak over de bedoelde verkoop zal worden uitgesteld totdat uitspraak is gedaan over de gegrondheid van de beweringen en tegenspraken van partijen», welke tussenvordering eiseres bij conclusie verantwoordde door het feit dat verweerder in het bezit gbeleven was van de goederen van de gemeenschap, met name van de effecten, het geld en de roerende goederen ter waarde van ongeveer tien miljoen frank, dat deze bij de inventarissen en in het proces-verbaal van de beweringen en tegenspraken geen enkele uitlegging of verantwoording had gegeven over het gebruik dat hij van de opbrengst van die waarden had gemaakt, dat het onroerend goed en het geld die hij nog onder zich had, derhalve «zonder verdeling toegewezen» moesten worden aan de echtgenote om, zij het ook op onvolmaakte wijze, haar rechten te voldoen en dat aldus de verkoop van de villa «onnodig» was en «zonder noodzaak» en «tegen het vereiste van de wet» zou worden bevolen, en dit beslist op grond dat, «ieder zijn deel in de roerende en de onroerende goederen in natura kan vragen» (artikel 826 van het Burgerlijk Wetboek), dat «indien de onroerende goederen niet gevoeglijk verdeeld kunnen worden, moet worden overgegaan tot de veiling» (artikel 827 van het Burgerlijk Wetboek), dat er slechts een enkel onroerend goed is waarvan reeds nu vaststaat dat het niet kan worden verdeeld in natura en dat «de rechter de verdeling in natura niet kan vervangen door een verdeling bij toewijzing behalve met instemming van alle partijen»,

terwijl, wanneer het, zoals in het onderhavig geval, gaat om de verdeling van een gemeenschap ontbonden door scheiding van tafel en bed, (artikel 1441, 3°, van het Burgerlijk Wetboek) na de aanvaarding door de vrouw (artikel 1467 van het Burgerlijk Wetboek), en zelfs als

het zou gaan om schuldvorderingen of schulden die na de ontbinding ontstaan zijn en voortkomen van het beheer van de gemeenschappelijke massa (artikel 577 bis van het Burgerlijk Wetboek), de vereffening van de terugnemingen in waarden van de vrouw geschiedt eerst door voorafneming uit het gereed geld, vervolgens uit de roerende goederen, en ten slotte uit de onroerende goederen die zij in de gemeenschap kiest en, zijn deze ontoereikend, uit de persoonlijke goederen van de man (artt. 1428, 1431, 1433, 1436, 1467, 1470, 2° en 3°, 1471, 1472 en 1474 van het Burgerlijk Wetboek) en de inbreng van de vergoedingen geschiedt door mindere ontvangst, zodat de genoot van de echtgenoot-schuldenaar uit de gemeenschappelijke massa goederen kan voorafnemen van gelijke waarde als het bedrag van de schuld (artt. 1437, 1467, 1468, 1476 en 829, 830, 831 en 869 van het Burgerlijk Wetboek); dat, gelet op de door eiseres beschreven toestand, waarvan het de werkelijkheid niet betwist, en op haar regelmatig tot uiting gebrachte wil om zich het geld en het onroerend goed dat verweerder onder zich hield «zonder verdeling te doen toewijzen», dit is ze vooraf te nemen als gedeeltelijke voldoening van haar rechten als in gemeenschap gehuwde echtgenote, het arrest de veiling van dit onroerend goed als aan de vereffening van de gemeenschap voorafgaande verrichting niet kon bevelen zonder aan de vrouw op onrechtvaardige wijze de gunst van een toewijzing van goederen in natura ten bedrage van haar rechten in de genoemde vereffening te ontnemen die de wet haar, als schuldeiseres en deelgenote, toekent, en zonder derhalve de in het middel aangeduide wetsbepalingen te schenden (schending inzonderheid van de artt. 830, 1467, 1468, 1470, 2° en 3°, 1471 en 1476 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet, en, voor zoveel als nodig, van de andere in het middel aangeduide bepalingen van het Burgerlijk Wetboek en van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering):

Overwegende dat, blijkens de vaststellingen van het arrest, in antwoord op de rechtsvordering van verweerder ertoe strekkende dat vóór alle verrichtingen tot vereffening van de gemeenschap die tussen partijen bestaan heeft, de vereffende notarissen zouden overgaan tot de veiling van het enig onroerend goed van deze gemeenschap, eiseres in hooforde heeft aangevoerd dat het onroerend goed en het geld die in het bezit gebleven waren van verweerder, houder van de goederen der gemeenschap, ontoereikend bleven om haar rechten te voldoen; dat derhalve de verkoop van het onroerend goed nutteloos was en tegen het vereiste van de wet zou worden bevolen, aangezien onroerende goederen in beginsel slechts in geval van noodzaak moeten worden verkocht; dat zij subsidiair gevraagd heeft de uitspraak uit te stellen totdat het aangetoond is dat de verdeling al dan niet noodzakelijk is;

Overwegende dat, na er te hebben op gewezen dat krachtens artikel 826 van het Burgerlijk Wetboek ieder zijn deel in de roerende en de onroerende goederen in natura kan vragen, maar dat, volgens artikel 827 van dit wetboek, indien de onroerende goederen niet gevoeglijk verdeeld kunnen worden, tot de veiling moet worden overgegaan, het arrest beslist dat zulks hier het geval is «daar slechts één villa te verdelen is»; dat, na te hebben gesteld dat de rechter de verdeling in natura niet mag vervangen door een verdeling bij toewijzing, behalve met instemming van alle partijen, het arrest op grond van deze dubbele overweging de aanspraken van eiseres verwerpt en het beroepen vonnis dat de vordering van verweerder gegrond verklaart, bevestigt;

Overwegende dat de verdeling van de goederen van de gemeenschap die tussen de echtgenoten bestaan heeft, voor alles wat vormen betreft, de veiling van de onroerende goederen wanneer daartoe grond bestaat, de gevolgen van de verdeling, de daaruit voortvloeiende vrij-

waring en de te betalen opleg, krachtens artikel 1476 van het Burgerlijk Wetboek onderworpen is aan de regels die in de titel «Erfenissen» bepaald zijn voor de verdelingen tussen medeërfgenamen;

Overwegende enerzijds dat de in artikel 826 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde mogelijkheid om zijn deel in natura te vragen, voor elk van de deelgenoten of van de personen die hen vertegenwoordigen, een recht is waaraan geen afbreuk kan worden gedaan dan indien die onroerende goederen niet gevoeglijk kunnen worden verdeeld; dat onder meer deze mogelijkheid kan beletten, de kosten van de verkoop te vermijden, dat de waarde van de baten wordt verminderd;

Overwegende anderzijds dat de verplichting van artikel 827 van het Burgerlijk Wetboek om tot de veiling over te gaan van de onroerende goederen die niet gevoeglijk «verdeeld» kunnen worden, insluit dat, om de rechten van ieder van de echtgenoten te voldoen, de verdeling tussen hen slaat op de goederen die bij de vereffening werkelijk opgeleverd zijn;

Overwegende dat te dien aanzien eiseres in haar conclusies voor het hof van beroep genomen deed gelden dat verweerder in het bezit gebleven is van de goederen van de gemeenschap, met name van de effecten, het geld en de roerende goederen ter waarde van ongeveer tien miljoen frank, dat hij in zijn beweringen en tegenspraken zijn beheer niet heeft kunnen verantwoorden, dat alle thans opgeleverde roerende en onroerende goederen kennelijk ontoereikend zijn om de rechten van eiseres te voldoen en haar derhalve moeten worden toegewezen zonder verdeling;

Overwegende dat eiseres aldus op impliciete maar zekere wijze stelde dat verweerder zich meer goederen had toegeëigend dan het deel dat hem krachtens artikel 1474 van het Burgerlijk Wetboek toekwam; dat zij deed gelden dat er aldus geen grond bestond om tussen hen de waarde te verdelen van het onroerend goed, waarvan zij de toewijzing zonder verdeling vorderde;

Overwegende dat, om te beslissen dat dit onroerend goed moest worden verkocht, het arrest, zonder voorafgaandelijk te beslissen dat de goederen die bij de vereffening werkelijk opgeleverd zijn tussen de echtgenoten dienen te worden verdeeld, er enkel op wijst dat het bedoeld onroerend goed, aangezien het als het enig onroerend goed is opgeleverd, noodzakelijkerwijze niet gevoeglijk kan worden verdeeld;

Overwegende dat het arrest aldus de artt. 826, 827 en 1476 van het Burgerlijk Wetboek heeft geschonden;

Om deze redenen:

Vernietigt het bestreden arrest;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder in de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Luik. De kosten begroot op de som van 6.576 frank jegens de eisende partij en op de som van 820 frank jegens de verweerende partij.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 23 februari 1968.

Voorzitter: M. Belpaire.
Raadsheer-verslaggever: M. Neven.
Advocaat-generaal: M. Charles.
Advocaten: Mrs. Van Leynseele en Bayart.

Huur van Handelshuizen. — Recht op huurhernieuwing. — Begrip. — Vraag tot huurhernieuwing. — Verhuurders medeëigenaars. — Weigering van sommigen, instemming van anderen. — Gevolgen.

De hernieuwing van de handelshuur kan niet gelijkgesteld worden met een verlenging die enkel uit kracht van de wet plaats heeft.

Zo de huurovereenkomst een onverdeeld onroerend goed tot voorwerp heeft, is een beroep op het wettelijk vermoeden van art. 14 handelshuurwet slechts mogelijk wanneer alle medeëigenaars het stilzwijgen bewaren; elk hunner vermag het aanwenden van dat vermoeden te beletten door gebruik te maken van het recht om de huurhernieuwing te weigeren. Aldus belet de weigering van sommige van de medeëigenaars de door de huurder gevraagde huurhernieuwing. De instemming die een andere medeëigenaar zou kunnen gegeven hebben, blijft, zo ze al rechtsgeldig is, nochtans zonder uitwerking, tenzij de eigendom van het verhuurde goed, ten gevolge van verdeling of veiling, op hem alleen zou overgegaan zijn.

Grootjans t./ Van Audenaerde e.a.

Gelet op het bestreden vonnis, op 15 september 1966 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Leuven;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artt. 97 van de Grondwet, 1319 en 1320 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het bestreden vonnis de eis strekkende tot hernieuwing van de handelshuur tussen partijen, gebeurlijk onder door de rechter vast te stellen voorwaarden, ongegrond verklaart tegenover alle verweerders om de reden dat twee van de verweerders, medeëigenaars van het goed, de hernieuwing weigerden, zonder te antwoorden op het middel door de eisers afgeleid hieruit dat de brief, door ds raadsman van de verweerders op 29 juli 1964 aan de eisers gestuurd, het bewijs levert van de instemming van de verweerders met de gevraagde huurhernieuwing, omdat, enerzijds, de verweerders Jean-Pieter en Jan-Jozef Van Audenaerde zelfs niet in de loop van het geding dit feit hebben betwist, en, anderzijds, de verweerders Antoine en Jan-Baptist Van Audenaerde, na op 10 september 1964 te zijn verschenen in verzoening voor de vrederechter, in hun brief van 6 oktober 1964 niet betwist hebben dat de door de eisers ingeroepen brief van 29 juli 1964 ook hun instemming had:

Overwegende dat het middel niet aanduidt waardoor het vonnis de artt. 1319 en 1320 van het Burgerlijk Wetboek zou hebben geschonden;

Overwegende dat het vonnis constateert, eensdeels, dat Antoine en Jan-Baptist Van Audenaerde ontkennen aan hun broeder Jozef ooit opdracht te hebben gegeven in hun naam de huurhernieuwing toe te staan en dat zulke opdracht trouwens niet eens bewezen wordt, anderdeels dat Jozef Van Audenaerde en denkelijk de andere verweerder de advocaat raadpleegden die, ingevolge de vraag tot huurhernieuwing van 23 juli 1964, aan eiser op 29 juli 1964 schreef « dat de heren Van Audenaerde

bereid zijn de handelshuurovereenkomst te hernieuwen mits wijziging van de huurprijs;

Overwegende dat het vonnis, nagaande of die brief voor alle verweerders bindend was, zoals de eisers het aanvoerden, beslist dat niet kan worden aangenomen dat de advocaat zou opgetreden zijn, hetzij krachtens een bijzondere volmacht, hetzij krachtens artikel 9 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, dat Antoine en Jan-Baptist, die hun weigering tot huurhernieuwing tijdig en overeenkomstig de wet hebben betekend, niet kunnen gebonden zijn door de voormelde brief van de advocaat, geraadpleegd door Jozef Van Audenaerde en denkelijk door de andere broeder;

Overwegende, ten slotte, dat het vonnis erop wijst dat, op de eerste zitting in verzoening, de zaak eenvoudig naar een andere zitting verschoven werd, en dat op die tweede zitting, waar slechts twee van de broeders verschenen, de vrederechter vaststelde dat geen akkoord kon getroffen worden;

Overwegende dat de rechtbank aldus de in het middel beoelde conclusie beantwoordt;

Dat het middel feitelijke grondslag mist;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artt. 97 van de Grondwet, 1319 en 1320 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het bestreden vonnis, zonder tegen te spreken dat minstens twee van de medeëigenaars op 29 juli 1964 het antwoord gaven bedoeld bij artikel 14, lid 1, in fine, bevat in de wet van 30 april 1951, niet antwoordt op het middel door de eisers afgeleid uit de op 6 oktober 1964 te laat te kennen gegeven weigering van de andere twee verweerders:

Overwegende dat het middel niet aanduidt waardoor het vonnis de artt. 1319 en 1320 van het Burgerlijk Wetboek zou hebben geschonden;

Overwegende dat het vonnis, na beslist te hebben dat Antoine en Jan-Baptist Van Audenaerde niet gebonden waren door de brief welke de advocaat op 29 juli 1964 aan eiser schreef, erop wijst dat beiden bij schrijven van 6 oktober 1964 aan eiser kennis ervan gaven dat zij weigerden de door deze op 23 juli 1964 aangevraagde huurhernieuwing toe te staan, en vonnist dat zij hun weigering tijdig en overeenkomstig de wet op de handels-huurovereenkomsten ter kennis brachten;

Overwegende dat het antwoord passend is;

Dat het middel feitelijke grondslag mist;

Over het derde en het vierde middel samen, het derde afgeleid uit de schending van de artt. 1101, 1107, 1134, 1709, 577 bis, meer bepaald de paragrafen 1, 4, 5, lid 2, en 6, van het Burgerlijk Wetboek, 13, 14, 18 en 25, bevat in de wet van 30 april 1951 op de handelshuurovereenkomsten,

doordat het bestreden vonnis, zonder tegen te spreken dat de huurhernieuwing regelmatig door minstens twee van de verweerders was toegestaan, zoals de conclusie van de eisers het staande hield, de weigering van de huurhernieuwing gegrond verklaart, zulks ten onrechte, omdat ingevolge de weigering van twee van de medeëigenaars er geen huurhernieuwing tot stand is gekomen en die weigering ten goede komt aan de andere twee medeëigenaars, terwijl de huur, en, a fortiori, de huurhernieuwing toegestaan door één medeëigenaar niet nietig is en dus moet uitgevoerd worden; het vierde, afgeleid uit de schending van de artt. 13, 14, 18 en 25, bevat in de wet van 30 april 1951 op de handelshuurovereenkomsten, 577 bis, meer bepaald de paragrafen 1, 4, 5, lid 2, en 6, 1101, 1107, 1134 en 1709 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het bestreden vonnis stelt dat de huurhernieu-

wing een verbintenis is waarvoor de toestemming van alle medeëigenaars is vereist, hetgeen uitsluit dat de weigering om de hernieuwing toe te staan zou moeten uitgaan van al de medeëigenaars,

terwijl, enerzijds, de huurhernieuwing door één mede-eigenaar toegestaan een geldige verbintenis is, en, anderzijds, voormeld artikel 13 aan de huurder « recht op hernieuwing van zijn huur » toekent, en terwijl de weigering om een huur te hernieuwen, huur die destijds door al de medeëigenaars was toegestaan, een daad van beschikking is die door allen moet gesteld worden :

Overwegende dat, zo artikel 13, bevat in de wet van 30 april 1951, aan de huurder het recht tot hernieuwing van de huurovereenkomst toekent, artikel 16 echter aan de verhuurder het daarmede verbonden recht toekent de hernieuwing te weigeren, mits, in dat geval, de bij het IV bepaalde vergoeding uit te keren ;

Dat daaruit voortvloeit, dat de hernieuwing niet kan worden gelijk gesteld met een verlenging welke enkel uit kracht van de wet plaats heeft ;

Overwegende dat artikel 14 dan ook bepaalt dat de huurder, die het recht op hernieuwing verlangt uit te oefenen, zijn wil moet te kennen geven met opgave, op straffe van nietigheid, van de voorwaarden waaronder hij bereid is om « de nieuwe huur aan te gaan » en dat, ingeval de verhuurder deze kennisgeving onbeantwoord laat, hij « geacht zal worden (...) in te stemmen » met de aldus door de huurder voorgestelde huur ;

Overwegende dat, zo de huurovereenkomst een onverdeeld onroerend goed tot voorwerp heeft, een beroep op dit wettelijk vermoeden slechts mogelijk is wanneer alle medeëigenaars het stilzwijgen bewaren ; dat elk hunner het aanwenden van dat vermoeden vermag te beletten door gebruik te maken van het recht op de hernieuwing te weigeren ;

Overwegende aldus dat de weigering van twee van de medeëigenaars de door de huurder gevraagde huurhernieuwing belet, dat de instemming, die een andere medeëigenaar zou kunnen gegeven hebben, zo zij rechtsgeldig is, nochtans zonder uitwerking blijft, tenzij de eigendom van het verhuurde goed, ten gevolge van verdeling of veiling, op hem alleen zou overgegaan zijn ;

Dat beide middelen naar recht falen ;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening ;
Veroordeelt de eisers in de kosten.

RAAD VAN STATE

7e Kamer. — 18 oktober 1967.

Voorzitter : M. Declaire.

Raadsheren : M.M. Vermeulen en Baeteman.

Auditeur : M. Van Assche.

Advocaat : Mr. M. De Kock.

Vreemdelingenpolitie. — Uitwijzingsbeslissing. — Aanwezigheid bij verboden betoging. — Persfotograaf. — Geen reden tot uitwijzing.

Een Nederlands persfotograaf is aanwezig bij de betoging die plaats had te Winterslag, naar aanleiding van de sluiting der koolmijn. Deze betoging was door de burgemeester verboden.

Zonder rechtstreeks aan de betoging deel te nemen, nam de fotograaf foto's van de gebeurtenissen. Dit feit kan de terugwijzing niet verantwoorden.

Wessing t./ Minister van Justitie.

Arrest n° 12.601.

Overwegende dat het beroep strekt tot nietigverklaring van het besluit van 7 februari 1966, waarbij de Minister van Justitie verzoeker bevel geeft het Rijk te verlaten met verbod er terug te keren, op straffe van de door artikel 12 van de wet van 28 maart 1952 gestelde sanctie, behoudens zijn bijzondere afwijkende toelating ; dat dit besluit op 9 februari 1966 ter kennis van verzoeker is gebracht en dat deze, ter uitvoering van dat besluit, dezelfde dag te Maaseik over de grens is gezet ;

Overwegende dat verzoeker, wiens hoedanigheid van free-lance-fotograaf niet betwist wordt, in opdracht van een Nederlands dagblad en in gezelschap van de student Van Albada, op 1 februari 1966, komende van Amsterdam per wagen, te Genk-Winterslag was aangekomen, waar straatbetogingen plaats hadden in verband met de angekondigde sluiting van de kolenmijn te Zwartberg ; dat verzoeker, volgens zijn verklaringen die opgenomen zijn in een proces-verbaal nr. 487 van de B.O.B. van de rijks-wacht van Genk d.d. 2 februari 1966, zich de avond van zijn aankomst bevond op het kruispunt van de Vennestraat te Winterslag, samen met andere persfotografen ; dat hij zijn medereiziger Van Albada door de rijks-wacht zag opleiden en hem volgde naar de kolenmijn, waar de opgeleide personen verhoord werden en waar hij, evenals Van Albada, opgesloten werd ; dat verzoeker, volgens de verklaringen van twee rijkswachters, deel uitmaakte van een groep betogers die zich in de Vennestraat bevonden, en dat hij herkend werd als een van de personen die zich na het uiteendrijven van de betogers verscholen hielden aan de rand van de weg en trachtten te ontsnappen aan de ordiediensten ; dat Van Albada tijdens zijn verhoor, opgenomen in het proces-verbaal nr. 152 van de B.O.B. van de rijks-wacht te Genk d.d. 2 februari 1966, van zijn kant verklaarde dat hij onmiddellijk na de aankomst te Genk samen met verzoeker terecht gekomen was onder de betogers, die de openbare weg en de openbare verlichting vernielden en de rijks-wacht bekogelden met allerlei voorwerpen ; dat verzoeker daarvan foto's gemaakt heeft ;

Overwegende dat een politieverordening van de burgemeester der gemeente Genk alle betogingen en samen-schelingen op het grondgebied van de gemeente verboden had vanaf 30 januari 1966 om elf uur ; dat de procureur des Konings van Tongeren geen strafvervolgning heeft ingesteld tegen verzoeker en diens dossier op 21 juni 1966 heeft geseponeerd ; dat de Minister van Justitie, ingevolge een nota van het bestuur van de veiligheid van de Staat d.d. 7 februari 1966, waarin de feiten als volgt weergegeven worden : « Bovengenoemde vreemdelingen (verzoeker en Van Albada) bevonden zich tijdens de onlusten te Genk op 1 februari jl. tussen de betogers die de rijks-wacht met stenen bekogelden, » het bestreden besluit van 7 februari 1966 heeft genomen op grond van artikel 3, 3°, van de wet van 28 maart 1952 op de vreemdelingenpolitie, gewijzigd bij de wetten van 31 mei 1961 en van 30 april 1964, en op grond van de overweging dat « gezien de aanwezigheid van de hierna nader bepaalde vreemdeling (verzoeker), die niet in het bezit is van de vergunning om zich in het Rijk te vestigen, schadelijk geacht wordt voor de openbare orde » ;

Overwegende dat verzoeker in een eerste middel aanvoert dat de bestreden uitwijzingsbeslissing aangetast is door onwettigheid en machtoverschrijding, doordat dit besluit voorhoudt dat zijn aanwezigheid schadelijk geacht wordt voor de openbare orde, terwijl verzoeker, wiens hoedanigheid van persfotograaf niet betwist wordt, geen ogenblik aan de betogingen deelgenomen heeft en de openbare orde niet heeft geschonden en het feit dat hij in zijn

hoedanigheid van persfotograaf foto's van betogingen heeft genomen, niet beschouwd kan worden als een gegeven of feit dat die terugwijzing kan rechtvaardigen ;

Overwegende dat de tegenpartij in haar memorie van antwoord verklaart dat de genomen beslissing uitgaat van de aangehaalde vaststellingen van de rijkswacht en dat de vastgestelde feiten gekwalificeerd kunnen worden als « feiten van verstoring van de openbare orde » ;

Overwegende dat de Minister van Justitie, op het ogenblik van het nemen van de bestreden maatregel, verschillende dagen na het optreden van de ordediensten, — die alsdan geconfronteerd waren met onmiddellijke collectieve ordeverstoringen, die een dadelijk en globaal ingrijpen van hunnentwege konden verantwoorden, — in afwezigheid van elke strafrechtelijke vervolging of veroordeling, zonder enige verdere aanwijzing van effectieve deelneming of inmenging, noch van verzet of wederspanigheid tegen de optredende ordediensten, uit het blote feit voor een buitenlandse persfotograaf aanwezig te zijn tussen de betogers op de plaats van verboden betogingen of samenscholingen, niet op afdoende wijze vaststelt en verantwoordt dat « de aanwezigheid van de hierna nader bepaalde vreemdeling (verzoeker) ... schadelijk geacht wordt voor de openbare orde »,

Besluit :

Artikel 1. — Het ministerieel besluit van 7 februari 1966, waarbij aan verzoeker bevel wordt gegeven het land te verlaten met verbod er terug te keren, is vernietigd.

Artikel 2. — De kosten, ten bedrage van 750 frank, komen ten laste van de Belgische Staat (Minister van Justitie).

NOOT: Zie de noot onder het hiernavolgend arrest nr. 12.602.

RAAD VAN STATE

7e Kamer. — 18 oktober 1967.

Voorzitter: M. Declaire.

Raadsheren: M.M. Vermeulen en Baeteman.

Auditeur: M. Van Assche.

Advocaat: Mr. M. De Kock.

Vreemdelingenpolitie. — Uitwijzingsbeslissing. — Aanwezigheid bij verboden betoging. — Voldoende reden tot uitwijzing.

Een Nederlands student is aanwezig bij de betoging die plaats had te Winterslag, naar aanleiding van de sluiting der koolmijn. Deze betoging was door de burgemeester verboden.

Niettegenstaande hij beweert op geen enkele wijze te hebben deelgenomen aan de handelwijze van de betogers, werd hij door de rijkswacht als een der ordeverstoorers opgeleid.

Voldoende reden tot terugwijzing.

Van Albada t./ Minister van Justitie.

Arrest n° 12.602.

Overwegende dat het beroep strekt tot nietigverklaring van het besluit van 7 februari 1966, waarbij de Minister van Justitie verzoeker bevel geeft het Rijk te verlaten met verbod er terug te keren, op straffe van de door artikel 12 van de wet van 28 maart 1952 gestelde sanctie, behoudens zijn bijzondere afwijkende toelating; dat dit besluit op 9 februari 1966 ter kennis van verzoeker is gebracht en dat deze ter uitvoering van dat besluit, dezelfde dag te Maaseik over de grens is gezet;

Overwegende dat verzoeker, student aan de universiteit te Amsterdam, samen met de free-lance-fotograaf Wessing, op 1 februari 1966, komende van Amsterdam per wagen, te Genk-Winterslag was aangekomen, waar straatbetogingen plaats hadden in verband met de aangekondigde sluiting van de kolenmijn te Zwartberg; dat verzoeker, volgens zijn verklaringen die opgenomen zijn in het proces-verbaal nr. 152 van de B.O.B. van de rijkswacht van Genk d.d. 2 februari 1966, onmiddellijk na zijn aankomst terechtgekomen was onder de betogers die de openbare weg en de openbare verlichting vernielden en die de rijkswacht bekogelden met allerlei voorwerpen; dat hij, nadat de rijkswacht traangasbommen had geworpen, samen met de betogers op de loop was gegaan; dat hij toen « als een van de ordeverstoorers » opgeleid werd; dat hij volgens zijn verklaring op geen enkele wijze deelgenomen heeft aan de handelingen van de betogers;

Overwegende dat een politieverordening van de burgemeester der gemeente Genk alle betogingen en samenscholingen op het grondgebied van de gemeente verboden had vanaf 30 januari 1966 om elf uur; dat de procureur des Konings van Tongeren geen strafvordering heeft ingesteld tegen verzoeker en diens dossier op 21 juni 1966 heeft geponeerd; dat de Minister van Justitie, ingevolge een nota van de veiligheid van de Staat d.d. 7 februari 1966, waarin de feiten als volgt weergegeven worden: « Bovenomemde vreemdelingen (verzoeker en Wessing) bevonden zich tijdens de onlusten te Genk op 1 februari jl. tussen de betogers die de rijkswacht met stenen bekogelden », het bestreden besluit van 7 februari 1966 heeft genomen op grond van artikel 3, 3°, van de wet van 28 maart 1952 op de vreemdelingenpolitie, gewijzigd bij de wetten van 31 mei 1961 en van 30 april 1964, en op grond van de overweging dat « de aanwezigheid van de hierna nader bepaalde vreemdeling (verzoeker), die niet in het bezit is van de vergunning om zich in het Rijk te vestigen, schadelijk geacht wordt voor de openbare orde »;

Overwegende dat verzoeker in een eerste middel aanvoert dat de bestreden uitwijzingsbeslissing aangetast is door onwettigheid en machtoverschrijding, doordat dit besluit voorhoudt dat zijn aanwezigheid schadelijk geacht wordt voor de openbare orde, terwijl verzoeker geen ogenblik heeft gemanifesteerd of de openbare orde heeft geschonden, en alleen maar een free-lance-fotograaf heeft vergezeld, die foto's nam van de ongeregelde heden;

Overwegende dat de tegenpartij in haar memorie van antwoord verklaart dat de genomen beslissing uitgaat van de aangehaalde vaststellingen van de rijkswacht en dat de vastgestelde feiten gekwalificeerd kunnen worden als « feiten van verstoring van de openbare orde »;

Overwegende dat verzoeker, student aan de universiteit te Amsterdam, aanwezig was onder de deelnemers van een verboden betoging of samenschooling op 1 februari 1966; dat hij als een van de rustverstoorers opgeleid werd; dat verzoeker zich niet kan beroepen op de omstandigheid dat hij samen met een beroepsfotograaf de reis van Amsterdam naar Genk had afgelegd, maar hij buiten diens aanwezigheid opgeleid werd door de rijkswacht, en dat hij op allerlei wijze betrokken was bij diens beroepsactiviteit van fotograaf; dat het feit alleen dat verzoeker onder de aangehaalde feitelijke omstandigheden betrokken is geweest bij een verboden betoging of samenschooling een geldige reden is om de met toepassing van de aangehaalde wet genomen maatregel te verantwoorden; dat het middel niet gegrond is;

Overwegende dat verzoeker in een tweede middel aanvoert dat het bestreden besluit met machtsafwendings is vastgesteld, doordat de genomen maatregel ingegeven schijnt door de overweging « dat een voorbeeld diende gesteld », en ertoe moest bijdragen « bij het Belgisch publiek de indruk te verwekken dat de troebelen te Zwart-

berg in de hand werden gewerkt door vreemde agitators »;

Overwegende dat verzoeker in zijn memorie van wederantwoord verklaart dat hij in de huidige stand van de zaak geen bewijzen kan bijbrengen tot staving van dit middel; dat het middel, dat op blote beweringen steunt, zonder verder onderzoek moet worden verworpen.

Besluit:

Artikel 1. — Het beroep is verworpen.

Artikel 2. — De kosten, ten bedrage van 750 frank, komen ten laste van verzoeker.

NOOT. — De twee hierboven gepubliceerde arresten hebben tot voorwerp de besluiten tot uitzetting uit het land van twee Nederlanders die betrokken waren bij de betogingen die plaats hadden naar aanleiding van de *sluiting der kolenmijn te Zwartberg in februari 1966*. De Raad vernietigt het besluit dat genomen werd ten aanzien van Wessing, free-lance fotograaf, en verworpt het beroep van Van Albada die eerstgenoemde vergezeld.

Het is interessant beide arresten te vergelijken omdat ofschoon de feiten in beide zaken dezelfde waren, de Raad toch tot een verschillend besluit komt. Dit is enkel uit te leggen door de hoedanigheid waarin genaamde Wessing zich op de plaats der betogingen bevond, nl. als free-lance fotograaf.

Bij het arrest Wessing kunnen twee beschouwingen worden gemaakt:

1) dit arrest voegt aan de bestaande rechtspraak betreffende de motiveringsverplichting van terugwijzingsbesluiten, iets nieuws toe.

Volgens deze rechtspraak volstaat de vermelding in het terugwijzingsbesluit van een van de wettelijke rechtvaardigingsgronden, die in artikel 3, 3°, van de wet van 28 maart 1952 op de vreemdelingenpolitie zijn aangegeven, voor zover bovendien het administratief dossier de concrete gegevens waarop het besluit steunt, bevat, (zie R.v.S., 13-7-1953, Cazier, nr. 2670; 30-9-1953, Pieters, nr. 2785; 29-1-1954, Bettini, nr. 3109; 30-4-1954, Deutel, nr. 3354; 14-7-1954, Groesz, nr. 3637; 29-3-1955, Vayr, nr. 4187; 14-7-1955, De Kruik, nr. 4507; 4-3-1960, Brinkhuizen, nr. 7681).

Het arrest Wessing vereist een meer uitvoerige motivering van het besluit.

2) men merke de discrepantie tussen het strafrechtelijke en het administratiefrechtelijke aspect van de zaak.

Het arrest Van Albada stelt vast dat «het feit alleen dat verzoeker onder de aangehaalde feitelijke omstandigheden betrokken is geweest bij een verboden betoging of samenscholing, een geldige reden is om de met toepassing van de aangehaalde wet genomen maatregel te verantwoorden».

Wessing bevond zich in dezelfde feitelijke omstandigheden als Van Albada, met dit verschil evenwel dat hij foto's van de onlusten nam.

Beiden hebben de politieverordening waarbij samenscholingen van meer dan vijf personen verboden werden, overtreden. Strafrechtelijk komt noch de hoedanigheid, noch het inzicht van de overtreder in aanmerking.

Bij terugwijzing van vreemdelingen wordt met deze elementen echter wel rekening gehouden, zoals de vergelijking van de twee arresten het aantoont.

HOF VAN BEREOP TE BRUSSEL.

15e Kamer. — 22 maart 1968.

Wn. Voorzitter: M. Stocquart.
Raadsheren: M.M. Roevens en Ceulemans.
Advocaat-Generaal: M. Van Hoeylandt.
Advocaat: Mr. Van Geertruyden.

Aanhangigmaking in strafzaken. — Bevel van de Raadkamer. — Dagvaarding voor de Correctionele Rechtbank. — Weglating bij vergetelheid van een telastelegging. — Schending recht verdediging. — Hoger beroep. — Evocatie.

Wanneer een beklaagde bij bevel van de Raadkamer naar de bevoegde strafrechter verzonden wordt dan wordt deze laatste, door de verzending, gevat van het geheel der telasteleggingen.

Alhoewel, in dit geval, de dagvaarding voor de rechtbank hoofdzakelijk voor doel heeft de beklaagde te verwittigen van dag, uur en plaats van de behandeling zijner zaak, moet zij toch de substantie van de telasteleggingen herhalen.

Wanneer achteraf blijkt dat de aan de beklaagde betekende kopij onvolledig was en dat hij betreffende de weggelaten telastelegging niet vrijwillig verschenen is, volgt hieruit dat zijn recht op verdediging onwillekeurig geschonden werd en dat het vonnis op dit punt nietig is.

Het regelmatig ingesteld hoger beroep vat, op zijn beurt, het Hof van het geheel der telasteleggingen, bedoeld door de Raadkamer.

Ten einde de onregelmatigheid van de rechtspleging te herstellen moet het Hof, in dit geval, de zaak evokeren en de beklaagde uitnodigen zich te verdedigen nopens alle telasteleggingen.

Openbaar Ministerie t./ L. C.

Overwegende dat beklaagde, bij bevel van de Raadkamer te Antwerpen, dd 4 oktober 1967 naar de Correctionele Rechtbank aldaar verwezen werd onder de telasteleggingen van: a) onopzettelijke slagen, b) bij samenhang: dronken sturen;

Overwegende dat het origineel van de dagvaarding, hem ten verzoeken van het Openbaar Ministerie betekend op 4 december 1967, dezelfde telastelegging vermeldt;

Overwegende dat beklaagde voor die feiten, vermengd, veroordeeld werd door de eerste rechter;

Overwegende dat hij echter de hem betekende kopij van de dagvaarding dd 4 december 1967 aan het Hof overgelegd heeft en dat hieruit blijkt dat, bij materiële vergetelheid, de telastelegging B hierop niet voorkomt;

Overwegende dat hij opwerpt dat er aldus onwillekeurig een misverstand geheerst heeft tijdens de behandeling zijner zaak in eerste aanleg, de Rechtbank en het Openbaar Ministerie overtuigd zijnde dat hij voor het geheel gedaagd was en beklaagde menend dat hij zich alleen te verdedigen had op de telastelegging A, en dat aldus zijn recht op verdediging geschonden zou zijn;

Overwegende dat wanneer een beklaagde naar de rechtbank verzonden wordt door een bevel van de Raadkamer het dit bevel is, en niet de dagvaarding, welke de Rechtbank vat (art. 182 WSV; Cass. 11-5-1885, Pas. blz. 146; Schuind, II, blz. 294; Nov. Proc. pénale, V° Les Tribunaux correct, nr. 107);

Overwegende dat alhoewel, in dit geval, de dagvaarding om voor de Rechtbank te verschijnen, er hoofdzakelijk toe strekt de beklaagde te verwittigen van plaats,

dag en uur van de behandeling zijner zaak, toch algemeen aanvaard wordt dat deze dagvaarding moet voldoen aan de essentiële vereisten en dat zij o.m. de substantie van de telasteleggingen moet hernemen (Les Nouvelles, zelfde nummer, alsook argument geput uit Cass. 19-2-1912, Pas. I, 123);

Overwegende dat zoniet een beklaagde die zijn bundel niet grondig en met deskundigheid zou nazien, door de dagvaarding zelf in dwaling zou gebracht worden nopens hetgeen waarop hij zich behoort te verdedigen;

Overwegende dat hierbij dient in acht genomen dat beklaagde niet verschenen is voor de Raadkamer en laat gelden dat de advocaat van de verzekeringsmaatschappij hem in eerste aanleg niet zou bijgestaan hebben indien deze hadde beseft dat er dronkenschap aan het stuur in het spel was;

Overwegende dat het ontbreken van een telastelegging in de betekende copij van de dagvaarding gelijkstaat met afwezigheid van dagvaarding op dit punt;

Overwegende dat vermits uit geen enkel stuk kan afgeleid worden dat beklaagde vrijwillig verschenen zou zijn op de telastelegging B, de schending van zijn recht op verdediging vaststaat;

Overwegende dat dienvolgens het vonnis nietig moet verklaard worden wat betreft deze telastelegging;

Overwegende dat, zo het een rechtstreekse daging had betroffen, de zaak hiermede beslecht zou zijn, mits faculteit voor het Parket een nieuwe dagvaarding uit te zenden, ditmaal voor de telastelegging B;

Overwegende dat, alhoewel het vonnis gedeeltelijk nietig is, de Correctionele Rechtbank van Antwerpen niettemin op regelmatige wijze gevat was van de beide telasteleggingen en dat, door het instellen van regelmatige beroepen, thans het Hof eveneens van beide feiten gevat is (Les Nouvelles, Proc. pénale, 1, 2, V^o Appel, nr. 237);

Overwegende dat het er dus nog enkel op aankomt deze rechtsmacht op regelmatige wijze uit te putten;

Overwegende dat de te volgen weg voorgeschreven wordt door art. 215 WSV, te weten door evokatie (Nov. loco cit. nrs 280, 280 bis a contrario);

Overwegende dat alhoewel beklaagde had moeten rekening houden met dit voorschrift en zich dus ten gronde had behoren te verdedigen, het nochtans voor een goede rechtsbedeling past de debatten met dit doel te heropenen, de initiale fout toe te schrijven zijnde aan de openbare overheid en de gevolgen ervan nogal subtiel zijnde;

Om deze redenen:

Het Hof,

Ontvangt de hogere beroepen;

Verklaart het vonnis nietig wat de telastelegging B betreft;

Legt de helft van de kosten van eerste aanleg ten laste van de vervolgende partij;

Evokeert, wat deze telastelegging betreft;

Beveelt de heropening van de debatten ten einde de beklaagde andermaal toe te laten zijn verdediging op dit punt voor te dragen;

zegt tevens dat hij zich ook zal hoeven te verdedigen op de telastelegging... (art. 2-3, eerste alinea W. 1 aug. 1899)...

Behoudt de beslissing ten gronde nopens al de telasteleggingen voor, alsook wat betreft de helft der kosten van eerste aanleg en de kosten van hoger beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

6e Kamer. — 3 april 1968.

Voorzitter: M. P. Carnewal.

Raadsheren: M.M. Soenens en Lefebvre.

Advokaat-generaal: M. Ely.

Advocaat: Mr. H. Hoornaert (Doornik).

Onderhoud van bijzit. — Scheiding van tafel en bed. — Strafbaarheid. — Voorwaarden.

Onderhoud van bijzit in de echtelijke woning, gepleegd gedurende de tijdspanne tussen de uitspraak van het vonnis van scheiding van tafel en bed en de overschrijving van deze beschikking in de registers van de burgerlijke stand, blijft na deze overschrijving strafbaar, ofschoon er van dan af geen echtelijke woning meer bestaat; de echtelijke ontrouw dient immers te worden beoordeeld naar de omstandigheden op het ogenblik waarop zij gepleegd werd.

In zake O.M. t./ P....

Verdacht van:

te Oostende van april 1967 tot en met 4-6-1967:

Wettelijk gehuwd zijnde met D..., die klacht neerlegt, een bijzit namelijk D.J., in de echtelijke woning te hebben onderhouden;

Beklaagde schuldig verklaard aan het hem ten laste gelegde feit werd, op tegenspraak, uit dien hoofde veroordeeld, met aanneming van verzachtende omstandigheden voortspruitende uit de afwezigheid van veroordelingen voor feiten van dezelfde aard, tot een geldboete van 100 frank, verhoogd met 190 opdecimen, aldus gebracht op 2.000 frank of een vervangende gevangenisstraf van één maand, en verwezen tot de kosten van het geding begroot op 43 frank;

Bij vonnis der rechtbank van eerste aanleg te Brugge, correctionele Kamer met drie rechters, gedagtekend 28-11-1967, waartegen P... en het Openbaar Ministerie hoger beroep hebben ingesteld, *beiden* op 7-12-1967;

Gehoord de heer raadshere Soenens in zijn verslag gedaan ter openbare terechtzitting;

Gehoord de beklaagde P... in zijn middelen van verdediging bijgestaan door Mr. H. Hoornaert, advocaat te Doornik;

Gehoord in zijn vordering de heer Ely, Advocaat-generaal;

— dit alles in het Nederlands, behalve de beklaagde en zijn raadsman Mr. Hoornaert, die zich in de Franse taal hebben uitgedrukt, taal welke de zetel van dit Hof en het Openbaar Ministerie machtig is;

Gelet op de tijdige en regelmatige hogere beroepen;

Overwegende dat, op grond van de door de eerste rechter aangevoerde redenen, de telastelegging bewezen gebleven is vóór het Hof in hoofde van de beklaagde;

Overwegende, immers, dat de scheiding van tafel en bed het huwelijk laat voortbestaan en dan ook de plicht van getrouwheid van beide echtgenoten; dat de echtelijke ontrouw dus als een grief kan ingeroepen worden en erover klacht kan gedaan worden;

Overwegende dat het onderhouden van een bijzit in de echtelijke woning, gepleegd in de periode tussen de uitspraak van het vonnis dat de scheiding toelaat en de overschrijving ervan in de registers van de burgerlijke stand, strafbaar blijft na deze overschrijving, ondanks de omstandigheid dat er, van dan af, geen echtelijke woning meer bestaat; dat het feit van de ontrouw dient beoordeeld te worden naar de omstandigheden op het ogenblik waarop het gepleegd werd;

.....

Om deze redenen :

Hte Hof, rechtdoende op tegenspraak :

Gelet op de wetsbepalingen in het beroepen vonnis aangehouden, en gelet op het artikel 24 der Wet van 15 juni 1935 en het artikel 211 van het Wetboek van Strafvordering, al deze wetsbepalingen door de heer Voorzitter ter terechtzitting van heden aangeduid ;

Ontvangt de hogere beroepen en erover beslissend :

Bevestigt het aangevochten vonnis.

Verwijst de beklagde in de kosten van beroep gevallen aan de zijde van het openbaar Ministerie, begroot op 815 frank.

NOOT. — Tegen dit arrest werd geen beroep in Cassatie aangetekend.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

12° Kamer. — 29 mei 1967.

Advocaten : Mrs. Van Isacker en De Winter.

Burenrecht. — Eigenaar breekt zijn huis af en laat zijn recht van medeëigendom op de gemene muur varen. — Geen fout bij het afbreken. — Geen verplichting tot versteviging of aanpassing van de muur.

Wanneer twee huizen tegen elkaar gebouwd zijn, vermogen de eigenaar van een ervan, na zijn huis, een krotwoning, afgebroken te hebben, krachtens art. 656 B.W. zijn recht van medeëigendom op de gemene muur te laten varen, aangezien deze geen gebouw meer steunt dat hem toebehoort.

Door zijn krotwoning af te breken, heeft de eigenaar slechts zijn eigendomsrecht uitgeoefend. Nu niet blijkt dat de afbraak slecht werd uitgevoerd of dat de stevigheid van het aangrenzende huis of zelfs van de scheidsmuur in gevaar werd gebracht, heeft de eigenaar geen fout begaan. Dat de muur, die van leem is, thans buitenmuur is geworden en aan het weer is blootgesteld, is een bezwaar dat onafscheidelijk is van de aard van de muur en dat niet uit een fout van de eigenaar die afgebroken heeft, voortvloeit. Deze heeft evenmin misbruik van eigendomsrecht gepleegd en ook het tussen de respectieve rechten van de medeëigenaars bestaande evenwicht niet verbroken. Hij is niet tot aanpassing en versteviging van de muur gehouden.

Verlinden-De Roeck t./Moens en Gemeente Kampenhout.

Herzien de voorgaande procesakten in regelmatige vorm weerlegd ;

1° het vonnis waartegen beroep d.d. 30 november 1966, op tegenspraak gewezen door het Kanton Zaventem ; vonnis waarvan geen akte van betekening wordt voorgelegd ;

3. de besluiten van appellanten en geïntimeerde Moens ; Gehoord partijen in hun middelen en gezien hun besluiten ;

Overwegende dat het beroep, regelmatig naar vorm en tijdig ingesteld ontvankelijk is, wat trouwens niet wordt betwist ;

Overwegende dat tweede geïntimeerde, alhoewel regelmatig verwittigd door de Griffier bij aangetekend schrijven d.d. 23-3-1967 niet verschijnt ;

Overwegende dat appellanten de eerste rechter verwijten, de oorspronkelijke vordering ingeleid door eerste

geïntimeerde, Moens Frans, ingewilligd te hebben en dienvolgens hem veroordeeld te hebben tot het uitvoeren op hun kosten van de werken die nodig zijn om de lemen scheidsmuur van zijn gebouw gelegen te Kampenhout, Langestraat nr. 39, aan te passen en te verstevigen ;

Dat appellanten anderzijds de eerste rechter verwijten hun vordering in tussenkomst en vrijwaring ingeleid tegen tweede geïntimeerde gemeente Kampenhout ongegrond te hebben verklaard en hen ervan te hebben afgewezen ;

Overwegende dat het blijkt uit de bestanddelen der zaak o.m. uit de door partijen overgelegde bescheiden, dat eiser in hoofdeis, huidige geïntimeerde, Moens, eigenaar is van een gebouw gelegen nr. 39, Langestraat te Kampenhout. — dat tot de maand juli 1966 — één geheel uitmaakte met het gebouw gelegen nr. 37 aan dezelfde straat, dat toebehoorde aan huidige appellanten, die in juli 1966 hun krotwoning hebben doen afbreken — gebouw waarvan het goed van geïntimeerde gescheiden was door een eenvoudige gemene lemen muur die aldus te dien tijde een binnenmuur was tussen beide gebouwen en van nu af een zijgevel buitenmuur is geworden ;

Overwegende dat de eerste rechter terecht vaststelt dat appellanten krachtens artikel 656 van het B.W. gerechtigd waren — zoals zij gedaan hebben bij aangetekende brief van 20 september 1966 en herhaald door hun ter openbare terechtzitting van 9 november 1966 schriftelijk genomen besluiten — hun recht van mede-eigendom op deze lemen scheidsmuur te laten varen — vermits hij, sedert de afbraak van hun oud gebouw geen gebouw meer steunde dat hun toebehoorde ;

Overwegende dat nochtans — wel integendeel — de eerste rechter ten onrechte oordeelde dat deze verzaking van hun recht van mede-eigenaars — appellanten — toen verweerders in hoofdeis — geenszins ontslaat van de verplichting de lemen muur te beveiligen en eventueel erop te bouwen indien de afbraak van hun oude woning de beschadiging ervan heeft veroorzaakt of zelfs hem te vervangen door een muur in duurzame materialen noodzakelijk voor een buitenmuur — vermits hij dit zou geworden zijn, ingevolge het optreden van appellanten ;

Overwegende dat appellanten — inderdaad — die weliswaar vrijwillig hun oud gebouw — dat een echte krotwoning was — hebben doen afbreken — omdat het aan de stedelijke voorschriften niet meer beantwoordde slechts een eenvoudig hun recht van eigendom op dit gebouw hebben uitgeoefend ;

Dat geïntimeerde het bewijs terzake niet voorlegt dat appellanten — terwijl zij hun volstrekt en onbeperkt eigendomsrecht uitoefenden — een fout zouden hebben begaan — die op grond van artikels 1382 en volgende van het B.W. als gevolg zou kunnen hebben appellanten te verplichten tot herstelling ;

Dat hij o.m. noch aanvoert noch bewijst dat de door appellanten uitgevoerde afbraakwerken, slecht uitgevoerd werden, of dat zij de stevigheid of de integriteit van zijn aangrenzende eigendom en zelfs van de scheidsmuur hebben in gevaar gebracht ;

dat geïntimeerde slechts aanvoert (zie inleidend exploit van dagvaarding) dat de gemene scheidsmuur gebouwd in leem en waarvan de bestemming tot vóór de afbraak van het aanpalende huis van appellanten een eenvoudige binnenscheiding was tussen twee woningen, sedertdien blootgesteld is aan weersomstandigheden, die de stevigheid ervan in gevaar brengen. Dat hij klaarblijkelijk en duidelijk preciseert dat daarin, en daartoe alleen de schuld ligt van appellanten ;

Dat hij noch aanvoert noch bewijst dat die muur

anders zou beschadigd of aangetast worden door het feit van de afbraak van het aanpalende gebouw.

Overwegende dat het bezwaar waarover eerste geïntimeerde Moens Frans — oorspronkelijk eiser alzo klaagt — onafscheidelijk is van de oord zelve van de muur waarvan partijen mede-eigenaars waren en geenszins uit de fout van appellanten voortvloeit;

Zie: Nouvelles T III n° 1094/2° - Laurent T VII n° 549 - De Page T V uitgave 1941 nr. 1247/2° - Cass. Frankrijk 31 I 1876 D.P. 1877 1.230 - Réport. Prat. D.B. V° Servitudes nr. 381 en 398;

Overwegende anderzijds door geïntimeerde oorspronkelijk eiser noch beweerd noch bewezen wordt dat — zelfs in afwezigheid van alle fout of schuld vanwege appellanten — deze laatsten, ofwel een misbruik van hun eigendomsrecht zouden hebben gepleegd — ofwel door hun eenvoudig — doch enkelvoudig optreden, het tussen de respectieve rechten van de mede-eigenaar bestaand evenwicht zou verbroken hebben; (art. 544 B.W.B.);

Overwegende dat het beroep aldus in de hieronder bepaalde mate als gegrond voorkomt;

Dat uit de hierboven uiteengezette beschouwingen blijkt dat de oproeping in tussenkomst en vrijwaring ingeleid door huidige appellanten tegen de gemeente Kampenhout — geen voorwerp heeft en ongegrond dient verklaard te worden;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

gelet op de artikelen 4, 24, 37 en 41 van de wet van 15 juni 1935;

rechtdoende in hoger beroep, na tegenspraak tegenover appellanten en eerste geïntimeerde Moens Frans, doch bij verstek tegenover tweede geïntimeerde gemeente Kampenhout;

Ontvangt het beroep. Verklaart het gedeeltelijk gegrond. Erover rechtdoende: Bevestigt het bestreden vonnis — onder de verbetering dat de oorspronkelijke hoofdvordering van geïntimeerde Moens Frans — ongegrond wordt verklaard in zoverre zij strekt huidige appellanten te horen veroordelen tot het uitvoeren, op hun kosten, van de werken die nodig zijn om de lemen scheidingsmuur van het gebouw toebehorende aan geïntimeerde Moens Frans en gelegen te Kampenhout, Langestraat nr. 39 aan te passen en te verstevigen;

Dienvolgens doet insgelijks het vonnis waartegen beroep te niet in de mate waarin het — alvorens verder recht te spreken — aan de heer Albert Verwacht — wonende te Schaarbeek, als deskundige aangesteld, opdracht heeft gegeven:

1° de werken te beschrijven en te bepalen welke nodig zijn om de lemen scheidingsmuur aan te passen en te verstevigen in overeenstemming met zijn huidige nieuwe bestemming van buitenmuur, en de kosten van die werken evenals de duur ervan te ramen;

2° de schade te beramen die geïntimeerde Moens Frans heeft geleden door de afbraak en het blootstellen van de lemen muur;

Veroordeelt eerste geïntimeerde Moens Frans tot de kosten van beroep.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

4e Kamer. — 29 mei 1967.

Voorzitter: M. Verhulst.

Referendaris: M. Quanjard.

Advocaten: Mrs. L. van Orshaegen, E. Boonen
en A. G. Vaes.

Verzekeringen. — Jacht. — Kiel gebroken. — Een andere maal gezonken. — Feiten niet ter kennis gebracht van de verzekeraar vóór het sluiten van de overeenkomst. — Verwijzing in de zin van art. 9 verzekeringswet.

Een jacht is gezonken ter hoogte van Agadir. De eigenaar spreekt op grond van een polis met bijvoegsel de verzekeraar aan. Deze roept de verwijzing in.

Het middel is gegrond: 1) een vóór de polis opgelopen ongeval waarbij de kiel gebroken was, zou, indien het ter kennis van de verzekeraar gebracht was, zeker invloed gehad hebben op zijn beoordeling van het risico, vooral nu blijkt dat de eigenaar 600.000 fr. vergoeding eiste van de verantwoordelijke voor het ongeval en beweerde dat het schip niet meer zeewaardig was, maar anderzijds slechts voor 60.000 fr. herstellingen liet verrichten, terwijl hij het schip toch voor 1.500.000 fr. liet verzekeren; 2) het feit dat het schip tijdens de schorsingsperiode gezonken was, werd eveneens verzwegen bij het tekenen van het bijvoegsel: ook dit feit moest invloed hebben op de waardering van het nieuwe risico. De rechtbank verklaart derhalve de overeenkomst en het bijvoegsel nietig.

Van Gysel t./ La Nationale e.a.

Overwegende dat de eis ertoe stekt verweersters te horen veroordelen om aan eiseres te betalen, volgens de in dagvaarding gegeven verhoudingen, de som van 1.500.000,— fr., te vermeerderen met de intresten en de kosten;

dat deze eis steunt op de contractuele verplichtingen van verweersters verzekeraars, zoals deze voortspruiten uit de tussen partijen afgesloten verzekeringsovereenkomst betreffende het aan eisers toebehorende jacht « Francis I », volgens polis nr. 581.023 dd. 27 september 1958 en bijvoegsel polis nr. 581.023/2 dd. 21 maart 1961;

Overwegende dat dit jacht op 26 april 1961 voor de Atlantische kust ter hoogte van Agadir gezonken is en totaal verloren ging;

a.

Overwegende dat verweersters opwerpen dat het bijvoegsel niet tijdig door eisers ondertekend werd, zodat geen geldige overeenkomst bestaat;

Overwegende dat dit argument niet steekhoudend is ter zake, gezien de toestemming van eisers tijdig telegrafisch bevestigd werd, en tevens de nieuwe premie vóór het realiseren van het schadegeval betaald werd en aanvaard;

b.

Overwegende dat verweersters art. 23 van de polis inroepen, en beweren dat de vordering ontontvankelijk is, gezien zij niet binnen de zes maanden werd ingesteld;

dat volgens de polis de vordering slechts verjaart na

vijf jaar, terwijl de aangifte van het schadegeval moet geschieden binnen de zes maanden ;

dat zulke aangifte tijdig gedaan werd en ook dit argument derhalve niet dienstig is ter zake ;

c.

Overwegende dat verweersters de nietigheid van de verzekeringsovereenkomst inroepen op grond van art. 348 van het Franse Wetboek van Koophandel minstens van art. 9 van de Belgische Wet op de Verzekeringen ;

Overwegende dat verweersters aantonen, en trouwens niet betwist is :

— dat het schip tijdens de schorsingsperiode van zelfde overeenkomst gezonken is in de haven van Teneriffe, zodat het daar moest gelicht en geborgen worden en tevens de gaten gedicht werden ;

— dat het schip de schorsingsperiode van zelfde overeenkomst gezonken is in de haven van Teneriffe, zodat het daar moest gelicht en geborgen worden en tevens de gaten gedicht werden ;

Overwegende dat niet betwist is dat het eerste feit niet bekend gemaakt werd aan de verzekeraars bij het sluiten van de verzekeringsovereenkomst, en het tweede feit niet gemeld werd bij het sluiten van het bijvoegsel, ter weder in werking stelling van zelfde overeenkomst ;

Overwegende dat eisers opmerken dat het schip te Teneriffe volkomen hersteld was, derwijze dat het veilig in Agadir is aangekomen, en dat het na dit herstel zeker in goede staat was ;

dat deze opmerking niet dienstig is ter zake ;

Overwegende dat de Rechtbank van oordeel is dat het ernstige schadegeval, waarvan het schip te Krui-beke het voorwerp uitmaakte, zeker een invloed zou gehad hebben op de beoordeling van het risico door de verzekeraar ;

dat dit des te meer waar is wanneer men constateert dat eisers in hun geding tegen de scheepswerven van Krui-beke een schadevergoeding van 610.000 fr. wegens materiële schade geëist hebben, en anderzijds slechts voor minder dan 60.000 fr. herstellingen lieten doen, terwijl zij toch het schip als in goede staat lieten verzekeren voor 1.500.000,— fr.; dat zij tijdens dit geding in hun besluiten zelf staande hielden dat het schip niet meer zeewaardig was ;

Overwegende anderzijds dat de Rechtbank eveneens van oordeel is dat bij het weer van kracht maken van de verzekeringsovereenkomst het schadegeval te Teneriffe had moeten kenbaar gemaakt worden, daar het feit dat een schip gezonken geweest is zeker van invloed moet zijn bij de berekening van het nieuwe risico ;

Overwegende dat de verzekeringsovereenkomst én het bijvoegsel derhalve dienen nietig verklaard te worden en de huidige eis ongegrond is ;

Om deze redenen :

De rechtbank,

Maakt melding van de toepassing van artikel 2 van de wet van 15 juni 1935 ;

Rechtdoende op tegenspraak, alle andere en tegenstrijdige besluiten verwerpende, verklaart de verzekeringsovereenkomst dd. 27 september 1958 en het bijvoegsel dd. 21 maart 1961 nietig en huidige eis ongegrond ;

Wijst eisers ervan af en legt de kosten ten hunnen laste.

KRIJGSRAAD TE BRUSSEL, ZETELEND TE ANTWERPEN.

22 juni 1967.

Rechter : M. de Chaffoy de Courcelles.

Openbaar Ministerie : M. Van Mighem.

Advocaten : Mrs. Hernould en Van de Vorst.

Schade en schadeloosstelling. — Vergoeding voor kunstvoet. — Causaal verband tussen ongeval en verkoop van handelszaak. — Verlies van inkomsten door een handelaar door arbeidsongeschiktheid. — Lucratieve overlevingsduur van een handelaar. — Kapitalisatie. — Rentevoet.

Het is normaal dat een kunstvoet om de twee jaar hernieuwd wordt.

Het slachtoffer van een ongeval dat, na tijdelijk 100 en 75 % arbeidsongeschikt geweest te zijn, definitief arbeidsongeschikt is, beweert schade te hebben geleden doordat zijn handelszaak moest verkocht worden. Dit is is echter geen noodzakelijk gevolg van het ongeval, daar een ander slachtoffer met een gelijkaardige ongeschiktheid een vergoeding heeft bekomen om zich in zijn zaak te laten bijstaan door een derde.

Het geglobaliseerde inkomen van een handelaar vertegenwoordigt inkomsten uit zijn arbeid en opbrengst van een geïnvesteerd kapitaal. Voor de berekening van zijn materiële schade wegens arbeidsongeschiktheid moet het inkomen uit zijn activiteit geraamd worden.

Voor een handelaar kan aangenomen worden dat hij zijn bedrijvigheid tot 72 à 73 jaar voortzet.

Voor de berekening van de kapitalisatiecoëfficiënt mag een rentevoet van 5 % genomen worden.

X t./ P.

Gezien de verslagen van doketr S., als deskundige bij voormelde vonnissen aangesteld ;

Overwegende dat de deskundige, na de burgerlijke partij L. te hebben onderzocht en na het geval te hebben besproken, tot het volgende besluit kwam :

A. in zijn verslag dd. 18 augustus 1965 :

« om deze redenen achten wij dat de invaliditeit volledig is geweest tot en met 2 februari 1965, gevolgd van een invaliditeit van 75 % tot en met 10 augustus 1965. Vanaf 11 augustus 1965 was de consolidatie bereikt met een bestendige invaliditeit te schatten op 50 %, zowel in de algemene zin als beroepshalve en mits daarenboven levering, onderhoud en periodische hernieuwing van het protheseapparaat. »

B. in zijn verslag dd. 9 december 1966 :

« om deze redenen achten wij dat de invaliditeit vanaf 10 augustus 1965 tot en met 24 september 1965 50 % bedroeg, gevolgd door een invaliditeit van 75 % tot en met 24 augustus 1966, waarna de invaliditeit wederom volledig was tot op 8 december 1966, datum van consolidatie, met een bestendige invaliditeit te schatten op 50 %, zowel in de algemene zin als van beroepswege. »

Onkosten en uitgaven :

Overwegende dat volgende schadeposten als gegrond voorkomen en overigens niet ernstig betwist worden :

1. Zuiver stoffelijke schade :
 - a) schade aan klederen en voedingswaren.
 - b) herstelling van automatische bal?????
2. Dokters- en gasthuiskosten
3. Apothekerskosten
4. Kosten orthopedist

5. Verplaatsingskosten
6. Kosten te voorzien voor orthopedie

Overwegende dat het normaal is een vernieuwing van kunstvoet om de twee jaar te voorzien;

Dat het aanschaffen van speciale kousen ook dient voorzien;

Dat het billijk is deze verschillende uitgaven op 50.000 fr. te ramen;

7. Schade wegens het overgeven der handelszaak:

Overwegende dat dit geen noodzakelijk gevolg is van het ongeval, daar zekere G., ander slachtoffer van het ongeval van 30 juni 1964, ook handelaar behept met een bestendige invaliditeit van 45 %, een schadevergoeding heeft bekomen om zich in de zaak te laten bijstaan door een derde (zie Rk. Wkbl. 66-67, nr. 35, blz. 1781 - vonnis van 24 februari 1966 van de Krijgsraad Brussel, afd. Antwerpen);

8. Materiele schade gedurende de tijdelijke werkonbekwaamheid:

Overwegende dat het vooropgesteld inkomen van X fr. het geglobaliseerd inkomen vertegenwoordigt van de arbeid van de burgerlijke partij en de opbrengst van een geïnvesteerd kapitaal;

Overwegende dat het billijk is de beroepsactiviteit van de burgerlijke partij op X fr. per jaar te ramen;

Overwegende dat alzo aan de burgerlijke partij toekomt:

9. Morele schade gedurende de tijdelijke werkonbekwaamheid:

Overwegende dat deze tijdelijke werkonbekwaamheid bijzonder lang heeft geduurd;

Dat de burgerlijke partij niet minder dan zes operaties gedurende deze periode moest ondergaan;

Dat het toekennen van X fr. dan ook van aard is de geleden schade te vergoeden;

10. Materiële schade uit hoofde van bestendige werkonbekwaamheid:

Overwegende dat het past de tabellen van D. te volgen om de levensduur van de burgerlijke partij vast te stellen;

Dat deze voor de levensduur van een persoon van 49 jaar, 23,28 voorzien;

Dat voor een handelaar kan aangenomen worden dat hij zijn bedrijvigheid tot 72 à 73 jaar voortzet;

Overwegende dat voor een overleving van 23 jaar het coëfficiënt van 13,488374 dient aangenomen te worden (1 fr. à 5 %);

Dat alzo de materiële schade wegens bestendige invaliditeit X fr. bedraagt;

11. Morele schade voor blijvende invaliditeit:

Overwegende dat deze schade billijk kan vergoed worden door het toekennen van een bedrag van X fr.

Dat aldus aan de burgerlijke partij toekomt de volgende bedragen

NOOT: 1. Met betrekking tot de belastingsaangifte als bewijsmiddel inzake schadevergoeding, dient de aandacht gevestigd op de globalisatie van de inkomsten. Wanneer de rechter, terecht, het onderscheid maakt tussen arbeidsinkomsten en kapitaalsinkomsten, dient hij tevens te onderzoeken in hoeverre de arbeidsinkomsten het resultaat zijn van de gezamenlijke arbeid van de echtgenoten.

2. De pensioengerechtigde leeftijd is, in dit geval, 65 jaar. Een lukratieve overleving na de pensioengerechtigde leeftijd is onwaarschijnlijk en dan ook niet voor vergoeding vatbaar.

R. C.

VREDEGERECHT TE NIEUWPOORT

30 maart 1966

Vrederechter: M. Van Acker.

Advocaten: Mrs. Gevaert en Versteede.

Erfdienstbaarheden. — Extinctieve verjaring. — Recht van overgang. — Aanvang van de verjaring.

Een recht van overgang, zelfs bij titel gevestigd, kan teniet gaan door verjaring, met name door dertigjarig onbruik.

Die verjaring begint maar te lopen vanaf het ogenblik dat de titel zijn volle uitwerking krijgt, d.i. vanaf het ogenblik dat de erfdienstbaarheid metterdaad en nuttig kan uitgeoefend worden.

Bij de verkaveling van bouwgronden kunnen de titels van uitweg slechts hun uitwerking krijgen bij de constructie van de bouwwerken, zodat de extinctieve verjaring slechts van dan af begint te lopen. De ratio legis van de verjaring bestaat in het niet-gebruik wegens nutteloosheid van de erfdienstbaarheid. Deze nutteloosheid kan enkel blijken bij het in gebruik nemen van het heersend erf.

Montens t./ Vercaemer.

Overwegende dat de eis ertoe strekt verweerders solidaire te horen bevelen om binnen de vierentwintig uren na betekening van het tussen te komen vonnis de uitweg, betreffende het perceel bouwgrond, gelegen langs de Theresialaan te Oostduinkerke, bij kadaster gekend onder sectie A nummer 4-P/64, op de volledige breedte van vijf meter volledig vrij te maken en alle palen, planten en hindernissen weg te nemen en op te ruimen, met machtiging van aanleggers om bij gebreke van verweerders daaraan te voldoen, zelf de platen, palen en afsluitingen te doen wegdoen op kosten van verweerders, kosten invorderbaar op eenvoudig vertoon van faktuur; verweerders solidaire of de ene bij gebreke aan de andere te veroordelen om aan aanleggers te betalen de som van tienduizend frank, ten titel van schadevergoeding; dit alles met de gerechtelijke intresten en verweerders bovendien te horen veroordelen tot de gedingkosten;

Gehoord partijen in haar wederzijdse middelen en mondelinge besluiten, bij monde van haar raadslieden;

Overwegende dat blijkt uit de aankoopakten dat het perceel A, nr. 4-P/64 een uitweg van vijf meter breedte heeft naar de Theresialaan;

Overwegende dat een recht van overgang, zelfs bij titel gevestigd, kan te niet gaan door verjaring en namelijk door een dertigjarig onbruik;

Overwegende echter dat deze verjaring maar begint te lopen vanaf het ogenblik dat de titel zijn volle uitwerking krijgt t.t.z. vanaf het ogenblik dat de erfdienstbaarheid daadwerkelijk en nuttig kan uitgeoefend worden; dat bij de verkaveling van bouwgronden de voorziene titels van uitweg slechts hun uitwerking krijgen bij de inplanting van de bouwwerken, zodat de uitdovende verjaring slechts van dan af begint te lopen; dat de ratio legis van de uitdovende verjaring bestaat in het niet-gebruik wegens nutteloosheid van de erfdienstbaarheid; dat deze nutteloosheid enkel kan blijken bij in gebruik nemen van het heersend erf;

Nopens de schadevergoeding:

Overwegende dat aanleggers ontegensprekelijk schade leden door de handelwijze van verweerders die bij hun bouwwerken op bewust perceel werden gehinderd; dat

deze vergoeding ex aequo et bono dient bepaald op vijfduizend frank (5.000 F.);

Gelet op de artikelen 30, 34, 35, 36, 37, 40, 41 en 68 der Wet van 15 juni 1935, op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter, rechtdoende in eerste aanleg, op tegenspraak, alle verdere of tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Verklaren de eis ontvankelijk, doch gedeeltelijk gegrond;

Veroordelen verweerder solidair om binnen de vieren-twintig uren na betekening van onderhavig vonnis de uitweg langs de Theresialaan, betreffende het perceel bouwgrond, bij kadaster gekend onder sectie A nummer 4-P/64, gelegen te Oostduinkerke, op de volledige breedte van vijf meter volledig vrij te maken en alle palen, platen en hindernissen weg te nemen en op te ruimen;

Machtigen aanleggers, om bij gebreke van verweerders daaraan te voldoen, zelfde platen, palen en afsluitingen te doen wegnemen op kosten van verweerders, kosten in-vorderbaar op eenvoudig vertoon van de faktuur;

Veroordelen verweerders solidair of de ene bij gebreke aan de andere om aan aanleggers te betalen de som van vijfduizend frank (5.000 fr.), met de gerechtelijke intresten;

Veroordelen verweerders bovendien tot de kosten des gedinges.

NOOT. — Eiser kocht in 1965 een stuk grond dat vroeger deel uitmaakte van één groot geheel; dit geheel was in verscheidene akten verkaveld in 1928 en 1931. De akte van 1965 verwees naar de akte van aankoop van 1931 waarin een uitweg van 5 meter breedte over de grond van gedaagde bedongen was. Gedaagde riep voor de vrederechter het tenietgaan door onbruik gedurende 30 jaar in, op grond dat de eigenaars van de verschillende percelen het recht van uitweg dat hun meer dan dertig jaar geleden was toegekend, nooit hadden gebruikt.

POLITIETRECHTBANK TE BEVEREN

1 december 1966.

Rechter. M. S. Van Hassel.

Advocaten: Mrs. W. Melis en J. Devroe.

Begroting der schade. — Tegensprekelijke vaststelling der schade. — Deskundig onderzoek geen akkoord der partijen.

Een der aanvaardbare wijzen om de gemiddelde waardevermindering van een nieuw voertuig te bepalen bestaat erin de afschrijvingswaarde te bepalen en deze waarde te vermeerderen met de normale slopingswaarde van het voertuig na afschrijving en desgevallend deze waarde te vergelijken met de marktprijs van de tweedehands voertuigen.

Van den Broeck t./ Hanselaer.

Op burgerlijk gebied :

Overwegende dat uit de getuigenverklaringen blijkt dat:

a) tussen de afgevaardigde van beklaagdes verzekeraar en deze van de burgerlijke partij geen defi-

nitieve overeenkomst werd gesloten daar het mandaat welke eerstgenoemde van de verzekeraar bezit hem niet toeliet, zonder bekrachtiging, overeenkomsten af te sluiten boven de 30.000 fr.

b) deze deskundige zelf de herstellkosten (arbeid en wisselstukken) had geschat op ongeveer 40.000 fr. en de waarde van het wrak op ongeveer 58.000 fr, schattingen waarmee de afgevaardigde der burgerlijke partij akkoord was;

Overwegend dat beklaagdes verzekeraar uiteindelijk zijn goedkeuring over deze bedragen weigerde en de huidige vordering van burgerlijke partij betwist;

Overwegend dat het voertuig van burgerlijke partij nieuw werd aangekocht op 29 augustus 1965 voor de prijs van 97.4000 fr + 15.584 fr taks of 112.984 fr en de schade zich voordeed op 25-3-1966 hetzij zeven maanden later. Dat het wrak werd verkocht aan een derde garagehouder voor 57.000 frank, welke het na herstellingen verder verkocht aan de prijs van 75.000 fr.

Overwegend dat de schade op hoger vermeld bedrag werd geschat door de gewone deskundige van de verzekeraar, welke er moeilijk kan worden van verdacht in het nadeel van zijn opdrachtgevers deze schade te hebben overschat of opgedreven, tenzij men hem vergissing, incompetentie of oneerlijkheid zou toeschrijven, wat niet door beklaagde wordt beweerd;

Overwegend dat de schadebetwisting klaarblijkelijk haar oorzaak vindt in het feit dat na herstelling het voertuig werd verkocht voor 75.000 fr.; Dat nochtans de herstelling en latere verkoop werd verricht niet door burgerlijke partij voor haar rekening of door de garagehouder, afgevaardigde van burgerlijke partij, doch door een derde welke het wrak aankocht aan de door de deskundige geschatte prijs, zodat een eventuele onderlinge afspraak onwaarschijnlijk blijkt;

Dat daarenboven geen enkele zekerheid bestaat en het zelfs weinig waarschijnlijk is dat het voertuig door een opkoper van wrakken op dezelfde grondige wijze zou zijn hersteld als voorzien door de garagehouder van burgerlijke partij, welke een herstelling voorzag voor de eigenaar;

Overwegend dat dus in elk geval vaststaat dat burgerlijke partij door de verkoop te recht of ten onrechte, van het beschadigde voertuig een schade leed gelijk aan de aankoopprijs te verminderen met de verkoop-prijs van het wrak en de normale waardevermindering na zeven maand gebruik;

Overwegend dat de verkoop van het wrak aan een prijs door de deskundige voorgesteld zij deze dan uiteindelijk niet bekrachtigd, niet kan worden aangezien als enige onrechtmatige verhoging der bestaande schade door de schuld van het slachtoffer;

Overwegend dat één der aanvaardbare manieren om de gemiddelde waardevermindering van een nieuw voertuig te berekenen er in bestaat de afschrijvingswaarde te bepalen (degressieve afschrijving op vijf jaar — eerste jaar 30%) hetzij:

$$112.984 \text{ fr.} - (112.984 \times 30 \times 7) = 93.212 \text{ fr. en deze}$$

$$100 \times 12$$

waarde te vermeerderen met de normale slopingswaarde van het voertuig na afschrijving, in voorkomend geval te verbeteren door vergelijking met de marktprijs der tweedehandsvoertuigen, welke prijs voor het voertuig inzake echter eerder aan de hoge kant ligt;

Inzake, rekening gehouden met de verkoopprijs van het wrak, leed bij verkoop van het beschadigde voertuig de eigenaar een werkelijk (zij het gemiddeld) verlies van 93.212 F + 57.000 F = 36.212 F. te vermeerderen met een normale slopingswaarde;

Overwegend dat het gevorderd bedrag van 39.840 fr aldus niet overdreven voorkomt;

Overwegend dat anderzijds de gevorderde som voor sloping hetzij fr. 1338.- niet werd betwist en 9 dagen derving voor vervanging door een nieuw voertuig en wachttijd niet overdreven zijn zodat ook deze post à 200 fr. per dag, hetzij 1.800 fr dient toegekend;

De Rechtbank :

Veroordeelt gedaagde Hanselaer om te betalen aan de burgerlijke partij Van Broeck de som van: 39.840 fr + 1338 fr. + 1800 fr = tweeënveertig duizend negenhonderd achtenzeventig frank meer de vergoedende rente vanaf vijftiengint maart 1900 zesenzestig, de gerechtelijke rente en de kosten van aanstelling;

NOOT: Bovenstaand vonnis werd bevestigd door de Rechtbank te Dendermonde op 6 februari 1967.

ARBEIDSGERECHT VAN BEROEP. — ANTWERPEN

3 juni 1966.

Voorzitter : M. R. Geysen.

Advokaten : Mrs. C. Verhaaren en H. Lenders.

Verdragrechtelijke stelling — Geen rechtspersoonlijkheid naar Belgisch Recht.

Vertegenwoordigd in Rechte door de Minister van Landsverdediging. — Sociale Betwisting.

Arbeidsgerecht onbevoegd « Ratione Personae. »

De C(ivilian) E(stablishment) and P(ay) O(fficer) (C.E.P.O.), bezit geen rechtspersoonlijkheid naar Belgisch Recht, en wordt krachtens de N.A.V.O.-overeenkomsten, in alle geschillen in rechte vertegenwoordigd door de Minister van Landsverdediging.

Voor een betwisting voortvloeiend uit de arbeidsovereenkomst tussen de C.E.P.O. en een werknemer, is het arbeidsgerecht onbevoegd ratione personae, vermits de bepaling « werkgever », niet toepasselijk is op de openbare besturen.

Belgische Staat t/ Van Dingenen.

Gezien art. 24 der wet van 15-6-1935 werd nageleefd en de rechtspleging geschiedde in de Nederlandse taal;

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten ter zitting van 1-4-1966;

Overwegende dat beroepster pleit dat beroepene in dienst van de Britse Basis getreden was op 1-2-1955 en tewerkgesteld, op de Station Workshop Reme Olen, als mechaniker tot op dag en datum van onmiddellijke doorzending t.t.z. op 25-3-1964; dat de reden van onmiddellijke doorzending is zijn overste geslagen te hebben; dat op 16 oktober 1962 beroepene eveneens een geschreven waarschuwing ontving om oneerbiedige houding tegenover zijn ploegbaas en niet uitvoeren van zijn instructies; dat voor deze waarschuwing beroeper het hem voorgelegde dokument afgetekend heeft; dat aan beroepene werd bericht, dat zijn dienstverband geschorst werd om 12 uur op 24-3-1964 om een onderzoek te kunnen instellen nopens de omstandigheden inzake een twist, waardoor geweld gebruikt werd tussen betrokkene en zijn foreman de heer Van Gasse; dat beroepene in het bijzijn van een syndicale afgevaardigde onderhoord werd, doch ontkende dat hij de foreman had aangevallen; dat niet-tegenstaande deze bewering, het gelaat van Van Dingenen geen enkel spoor van kwetsuur vertoonde, terwijl het

gelaat van de foreman integendeel sporen droeg van open wonde (cut) en kneuzingen; dat het aantal wonden en kneuzingen dat het gelaat van de heer Van Gasse vertoonde een indicatie was, dat hij in het aangezicht verscheidene malen geslagen werd;

Overwegende dat beroepene betoogt dat beroepene op zeker ogenblik hardhandig werd aangepakt door een aangestelde van beroeper en zich terdege verweerde om uit diens greep los te komen; dat hieromtrent beroepene aanbiedt te bewijzen door alle middelen van recht, getuigenissen inbegrepen, dat hij werd aangevallen, en, op de grond liggend, gegrepen bij de keel, alles deed om de aanvaller van zich af te houden; dat het in die omstandigheden ook normaal voorkomt dat de genaamde Van Gasse mogelijk kwetsuren heeft opgelopen; dat ook wordt aangeboden dat werkmakers Van Gasse hebben weggetrokken van beroepene om verder onheil te vermijden; dat, indien Van Gasse zozeer gewond was, men niet zou nagelaten hebben klacht te doen bij het parket doch hiervoor schijnt men toch te aanrzenen omdat de werkelijke versie der feiten heel anders is dan men ze wil doen voorkomen;

Overwegende dat het proces-verbaal van het verzoeningsbureau te Turnhout vermeldt dat beroepene, oorspronkelijke aanlegger, heeft doen aanzoeken om voor het verzoeningsbureau te verschijnen, het Ministerie van Landsverdediging, waarvan de burelen gevestigd zijn te Brussel, Boudewijn Kazerne, Daillyplaats;

Overwegende dat de dagvaarding dd. 15-2-1965 verklaart dat « de C.E.P.O. geen rechtspersoonlijkheid in België bezit en de Belgische Staat, Minister van Landsverdediging, dient gedaagd te worden »;

Overwegende dat beroepene, oorspronkelijke aanlegger, op dewelke de bewijslast rust, het bewijs niet levert dat het Arbeidsgerecht, uitzonderlijke rechtsmacht, bevoegd zou zijn om een geschil te beslechten waarin de Belgische Staat en/of de Minister van Landsverdediging als partij optreedt;

Overwegende dat de organieke wet op de werkrechtscraden dd. 9-7-1926, in haar art. 5, beschikt : « De bepaling van de uitdrukking « werkgever » is niet toepasselijk op de openbare besturen »;

Overwegende dat de bevoegdheid ratione personae of materiae van de rechtbanken van openbare orde is en van ambtswege dient opgeworpen;

Om deze redenen :

het Arbeidsgerecht van beroep te Antwerpen, werklie-denkamer, alle andere en strijdige besluiten verwerpen-de, rechtdoende op tegenspraak, verklaart het beroep tij-dig ingeleid, regelmatig naar de vorm en ontvankelijk en, het vonnis a quo te niet doende, zegt voor recht dat be-roepene, oorspronkelijke aanlegger, het bewijs niet le-vert dat het Arbeidsgerecht bevoegd is terzake, waarin de Minister van Landsverdediging optreedt; *verklaart zich onbevoegd ratione personae*; laat de kosten aan be-roepene.

NOOT :

1. *De vertegenwoordiging in rechte :*

Het statuut van de Britse militaire basis wordt gere-geld, in het algemeen, door het « algemeen verdrag be-treffende de oprichting van een Britse militaire basis in België », ondertekend te Brussel op 12 novem-ber 1952, goedgekeurd door de wet van 18 juni 1953, B.S. 1 november 1953; en in het bijzonder wat het perso-neel aangaat, oorspronkelijk krachtens art. 5 a) van dit

verdrag, en thans krachtens haar eigen geldigheid door de «overeenkomst tussen de bij het Noord-Atlantisch Verdrag aangesloten Staten betreffende de rechtspositie van haar strijdkrachten», ondertekend te Londen op 19 juni 1951, goedgekeurd door de wet van 9 januari 1953, B.S. 15 maart 1953; en tenslotte wat de uitvoering aangaat, door een administratief «accord relatif à l'établissement d'une base militaire britannique en Belgique», ondertekend op 12 november 1953.

In alinea 1 van art. 6 van dit akkoord wordt de vertegenwoordiging in rechte behandeld:

«L'Etat belge représentera en justice le gouvernement britannique, tant en demandant qu'en défendant dans toutes les contestations, contractuelles ou autres, nées à l'occasion de la construction, de l'entretien ou du fonctionnement de la base.....»

(Er bestaat geen officiële nederlandse tekst.)

En nu de betwisting:

2. Beroepene trad op 1 februari 1955 in dienst als arbeider van de Civilian Establishment and Pay Officer (C.E.P.O.), en werd tewerkgesteld op de britse basis te Olen.

Naar aanleiding van een vechtpartij — dringende reden — werd hij op 25 maart 1964 ontslagen. De werknemer betwistte echter het dringend karakter van de ingeroepen reden, en eiste een verbrekingsvergoeding.

3. Aangezien de betwisting voortvloeide uit de arbeidsovereenkomst, werd het geschil voor bevoegde werkrechtshoofden gebracht. (art. 1 van de organieke wet, 9 juli 1926 op de werkrechtshoofden).

4. De minister van landsverdediging, die krachtens art. 6 van bovengenoemd akkoord de C.E.P.O., in alle geschillen vertegenwoordigt, beriep zich op art. 5 van de organieke wet van 9 juli 1926, volgens welk o.m. de werkrechtshoofden onbevoegd is om kennis te nemen van het geschil, daar de «bepaling van de uitdrukking 'werkgever' niet toepasselijk is op openbare besturen».

5. De werkrechtshoofden van Turnhout schoof deze redering impliciet terzijde, verklaarde zich bevoegd en kende in zijn vonnis van 4 juni 1965 (onuitgegeven) de integrale eis toe aan de werknemer. Het is tegen dit vonnis dat de minister van landsverdediging in hoger beroep ging.

6. Het arbeidsgerecht van Beroep te Antwerpen, dat kennis nam van de betwisting, onderzocht eveneens — de bevoegdheid *ratione personae* is van openbare orde — haar bevoegdheid. Het verklaarde zich onbevoegd door zich te steunen op art. 5 van de organieke wet van 9 juli 1926. Het motiveerde zijn zienswijze als volgt: «overwegende dat beroepene, oorspronkelijke aanlegger, op welke de bewijslast rust, het bewijs niet levert dat het arbeidsgerecht, uitzonderlijke rechtsmacht, bevoegd zou zijn om een geschil te beslechten waarin de Belgische Staat en/of de Minister van Landsverdediging als partij optreedt.»

7. Wij vragen ons echter af of deze uitspraak wel grond is. Wij menen dat de uitspraak aan geen ernstig kritisch onderzoek kan weerstaan. Waarom?

Art. 1 van de organieke wet van 9 juli 1926 bepaalt, inter alia, dat:

«de werkrechtshoofden worden ingesteld om bij wijze van verzoening, zo niet, bij vonnis, te beslechten de arbeidsgeschillen, oprijzende hetzij tussen de werkgevers, enerzijds, en «hun werklieden of bedienden, anderzijds;»

Art. 2 van dezelfde wet verklaart wat onder «werkgever» moet verstaan worden:

«Het zijn personen — de openbare besturen, waarop

krachtens art. 5 van de wet de uitdrukking wetgever niet toepasselijk is, uitgezonderd — die voor het uitoefenen van een bedrijf of voor het uitoefenen van een ander beroep, gewoonlijk één of meerdere werklieden of bedienden in dienst hebben,»

Art. 2 voert t.o.v. de openbare besturen een fictie in: de uitdrukking werkgever is op hen niet toepasselijk.

Wanneer de openbare besturen betrokken worden in sociale betwistingen in hun hoedanigheid van werkgever, dan maakt de bovenbedoelde fictie de werkrechtshoofden onbevoegd.

Deze uitsluiting van bevoegdheid ligt in de samenstelling van de werkrechtshoofden, die een paritair rechtshoofden college is waarin de staat niet is vertegenwoordigd.

(K.v.V. Zitting 1925-1926, Parl. Handelingen, Vergadering van 10 dec. 1929, p. 103-154, R. Van Lennep, Belgisch Burgerlijk Procesrecht, Dl. 8, nr 29, p. 188).

8. Alvorens zich te beroepen op art. 5 van de wet van 1926, had het arbeidsgerecht van Beroep de hoedanigheid dienen te bepalen, waarin de Belgische Staat deelnam aan het geding. Trad de Belgische Staat op als werkgever of als vertegenwoordiger van de werkgever?

Uit de gegevens blijkt overduidelijk dat niet de Belgische Staat, doch wel de C.E.P.O. werkgever was van beroepene. Een verdragsbepaling alleen betrof de Belgische Staat in het geschil. Door de Belgische Staat aan te duiden als wettelijk vertegenwoordiger in alle geschillen waarin de C.E.P.O. in België kon verwikkeld geraken, hebben de verdragsluitende partijen de moeilijkheden willen vermijden, die door het gebrek aan rechtspersoonlijkheid van de C.E.P.O., zouden gesteld worden.

Deze verdragsbepalingen hebben echter niet ten gevolge dat de hoedanigheid van de C.E.P.O. overgaat op de vertegenwoordigende partij. De C.E.P.O. is en blijft de werkgever; de Belgische Staat blijft vertegenwoordigende partij. Niets meer, niets minder.

9. Door niet te bepalen wie werkgever was, heeft het arbeidsgerecht van Beroep, haar bevoegdheid «*ratione personae*» niet op ernstige wijze getoetst aan de bepalingen van art. 5 van de organieke wet van 9 juli 1927.

Het Hof heeft aldus een geschil, dat bestond tussen een werkgever, die niet met een openbaar bestuur kan gelijkgesteld worden, en diens werknemer, ten onrechte buiten haar bevoegdheidssfeer gesloten.

9. bis. Inderdaad de C.E.P.O. mag niet gelijkgesteld worden met een openbaar bestuur, zoals bedoeld in art. 5 van de organieke wet van 9 juli 1927.

De wetgever heeft aan de termen «openbaar bestuur» een welbepaalde en beperkte betekenis gegeven.

Zo vallen onder de uitdrukking «openbaar bestuur»:

- De Staat, de provincies, de gemeenten;
- De openbare instellingen;
- De Kommissies van openbare onderstand;
- De kerkfabrieken.

(zie Magrez, Michel, De Werkrechtshoofden, Brussel 1950 Nr. 192, p. 62.)

Deze lijst is niet vatbaar voor uitbreiding, vermits de wet van 1926 van openbare orde is.

Het spreekt dan ook vanzelf dat de C.E.P.O. niet mag gelijkgesteld worden met bedoelde instellingen.

10. Was het echter bij dit vonnis gebleven, er was geen been aan gebroken. Nochtans...

De zaak werd echter hernomen voor de vrederechter van Herentals, die zich bij tussenvonnis van 24-10-1966 bevoegd verklaarde. Tegen dit vonnis tekende het Ministerie van Landsverdediging eveneens hoger beroep aan.

11. Het Hoger Beroep werd behandeld voor de rechtbank van 1e Aanleg te Turnhout.

Tijdens de behandeling wierp het Ministerie van Landsverdediging de onbevoegdheid op van de rechtbank, bewerende — aldus het vonnis — dat de kennisname van het geschil tot de bevoegdheid zou behoren van de werkrechttersraad.

De rechtbank ging — o.i. terecht — op deze redenering in en verklaarde zich onbevoegd :

«overwegende dat, buiten beschouwing gelaten of de Belgische Staat kon gedagvaard worden in de plaats van Civilian Establishment and Pay Officer, de eis in elk geval wordt ingesteld betreffende een arbeidskontraakt dat bestond tussen eiser en Civilian Establishment and Pay Officer, een persoon of een organisme dat niet kan beschouwd worden als een openbaar bestuur in de zin van art. 5 van de organieke wet op de werkrechttersraad van 9 juli 1926 ; overwegende dat immers de hoedanigheid van werkgever en werknemer de bevoegdheid ratione personae van de werkrechttersraad bepaalt en niet de hoedanigheid van degene die terecht of ten onrechte als lasthebber of vertegenwoordiger van de werkgever wordt gedagvaard.»

(zie vonnis van 19 april 1967, onuitgegeven.)

12. De redenering van de aanleg van 1e aanleg is korrekt. De houding van het Ministerie van Landsverdediging komt ons echter bevreemdend voor.

Het komt er toch niet op aan door allerhande kunstgrepen « een proces » te winnen, de rechtzoekende de weg naar de bevoegde rechtbank de pas af te snijden,....

Recht moet geschieden. Hoe de weegschaal overhelst, heeft tenslotte weinig belang.

Wij menen dan ook dat het Ministerie van Landsverdediging niet de nodige goede trouw en fair play aan de dag heeft gelegd bij de provesvoering.

Want waarop komt het neer. De eenvoudige en niet kapitaalkrachtige werknemer vindt geen rechtbank om zijn geschil te beslechten. Alleen het Hof van Cassatie kan de knoop doorhakken, doch dit betekent nog meer tijd, en vooral nog meer geld, en dus ontmoediging...

Intussen heeft deze stand van zaken tot gevolg dat in beroepbare geschillen tegen de C.E.P.O. de werknemer-rechtzoekende geen bevoegde rechtbank vindt, in het arrondissement Turnhout.

A. Van Mensel.

BOEKBESPREKING

Marcel STORME, Gerechtelijk Wetboek met bijzondere wetten en besluiten. Tweetalige teksten met commentaar geput uit de belangrijkste arresten van het Hof van Cassatie. Gent E. Story-Scientia 1968.

Vorig jaar hebben wij gewezen op de merkwaardige editie van het Wetboek van Koophandel door Prof. Dr. Jan Ronse en George Nuytinck in de reeks uitgegeven door de uitgeverij E. Story-Scientia te Gent, waarin al onze wetboeken en belangrijkste wetten zullen verschijnen.

Thans is zopas het 2e deel van deze uitgave verschenen, nl. het Gerechtelijk Wetboek, bezorgd door Prof. Dr. Marcel Storme.

Deze uitgave is opgevat op dezelfde wijze als deze van het Wetboek van Koophandel, met de franse tekst onder de nederlandse en met vermelding der bijzonderste rechtspraak van het Hof van Cassatie.

Het belangrijke van deze publikatie op dit ogenblik bestaat er in dat niet de gehele tekst van het gerechtelijk wetboek in het boek voorkomt. De regering beschikt inderdaad over een periode van 3 jaar om geleidelijk dit

nieuw wetboek in werking te brengen. Nu is het van groot belang voor alle juristen dat zij precies zouden weten welke gedeelten van het wetboek reeds in werking zijn. Dit is de reden om dewelke in de thans verschenen band enkel dit gedeelte van de tekst werd opgenomen, dat reeds door een Koninklijk Besluit in werking is gesteld.

Naargelang nieuwe Koninklijke Besluiten andere gedeelten van de tekst zullen in werking brengen, zullen ook deze gedeelten aan de inschrijvers bezorgd worden, zodanig dat men steeds nauwkeurig zal weten in welke mate de nieuwe teksten toepasselijk zijn.

Dit is voor de praktici een groot voordeel en de nieuwe wetgeving kan aldus op de voet gevolgd worden.

R.V.

EUROPEES RECHT

Arrest van het Hof van Justitie de dato 8 februari 1968 in de zaak 32/67 Van Leeuwen t./ Gemeente Rotterdam

Van een in België woonachtige ambtenaar van de EEG-Commissie werd door de gemeente Rotterdam schoolgeld geheven voor zijn dochter. De ambtenaar bestreed de aanslag voor het Gerechtshof te 's-Gravenhage, waarbij hij het volgende stelde : krachtens artikel 12, lid 2 van het Protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Gemeenschap, dat als bijlage aan het EEG-Verdrag is gehecht, en volgens de door het Hof van Justitie in de zaak Humblet gegeven interpretatie moet met het door hem als EEG-ambtenaar ontvangen salaris op geen enkele wijze rekening worden gehouden voor de bepaling van het inkomen en de daarop gebaseerde nationale belastingen.

De gemeente Rotterdam van haar kant was van oordeel dat het schoolgeld geen belasting is maar een retributie waarbij de overheid door het geven van onderwijs een directe tegenprestatie levert.

Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, tot hetwelk het Gerechtshof te 's-Gravenhage zich had gewend met een prejudiciële vraag over de interpretatie die te dezen aanzien aan het protocol moest worden gegeven heeft in zijn arrest van 8 februari 1968 (zaak 32/67 - Van Leeuwen contra Gemeente Rotterdam) voor recht verklaard :

« Een bijdrage of retributie ter vergoeding van een bepaalde door de overheid verstrekte dienst, vormt geen belasting in de zin van artikel 12, tweede lid, van het Protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Gemeenschap, gevoegd bij het EEG-Verdrag, zelfs wanneer bij de berekening van zodanige bijdrage of retributie het door de Gemeenschap aan de heffingsplichtige betaald salaris in aanmerking wordt genomen. »

Het Hof overwoog ondermeer :

« dat, alleen wanneer tengevolge van zodanige vaststelling van het bedrag der retributie deze zou blijken een redelijke vergoeding van de verleende prestatie te boven te gaan, zij mogelijk op haar verenigbaarheid met artikel 12, tweede lid zou moeten worden getoetst. »

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

BALIELEVEN

Verbond van Belgische Advocaten

Het Verbond van Belgische Advocaten zond aan zijn leden de hieronderstaande omzendbrief.

Geachte Confrater,

De Unie der jonge Balies en der Avocats heeft beslist over te gaan tot haar ontbinding zodat één enkele beroepsvereniging op het nationaal vlak als taak zal hebben de belangen van de nagenoeg 3.500 Belgische advocaten te bevorderen.

Om dit doel te bereiken heeft het Bureau van het Verbond geoordeeld te moeten voorstellen enkele wijzigingen aan te brengen aan de statuten.

Wij hopen een nieuwe en dynamische vereniging tot stand te brengen.

Daartoe roept het een *buitengewone algemene vergadering* bijeen op donderdag, 30 mei a.s., te 15 u. in het gerechtsgebouw te Brussel, Secretariaat van het Verbond, gang van het Parket-generaal bij het Hof van Beroep, 2de verdieping, waarop U uitgenodigd wordt.

Dagorde :

A) Wijzigen aan de statuten :

1) art. 1 wordt vervangen door : « De vereniging wordt genoemd « Verbond van Belgische Advocaten », »

2) art. 3 wordt vervangen door : « Het Verbond stelt zich tot doel alle nuttige middelen aan te wenden tot bevordering van het uitoefenen van het beroep van advocaat en tot nastreven van een betere rechtsbedeling. Het zal meer in het bijzonder de studie, de verdediging en de vooruitgang van de stoffelijke en zedelijke beroepsbelangen van de advocaten behartigen. Dit doel zal betracht worden in overeenstemming met de wet, de beroepsregelen en gebruiken. Het Verbond zal geen enkele activiteit aan de dag leggen op politiek, wijsgerig of godsdienstig vlak. Het is het Verbond toegelaten belang te stellen in en mede te werken met elke onderneming van aard om zijn doelstelling te bevorderen, en het kan hiertoe deel uitmaken van om het even welke interprofessionele vereniging waarvan de activiteit met zijn sociaal voorwerp verenigbaar is.

3) art. 5, 1e alinea wordt vervangen door : « Werkende leden zijn de advocaten bij het Hof van Cassatie van België, en de advocaten ingeschreven op het tableau of de lijst van de stagiaars bij een Hof van Beroep of bij een Rechtbank van Eerste Aanleg in België, die hetzij ten persoonlijke titel, hetzij door bemiddeling van de Balie waartoe zij behoren, deze statuten aannemen ».

4) art. 6 : in dit artikel wordt het woord : « jaarlijks » weggelaten.

5) art. 15, 1e alinea : wordt aangevuld door de woorden : « of voor mededeling aan de Stafhouders van de onderscheidene balies van het land, of nog ter kennis gebracht door opname van de uitnodiging in het Rechtskundig Weekblad en in het Journal des Tribunaux, of in het tijdschrift door het Verbond uitgegeven ».

6) art. 20, 1e alinea wordt vervangen door : « Het Bureau is samengesteld uit een voorzitter, vijf ondervoorzitters, twee secretarissen-generaal, een penningmeester-generaal en bureauleden, wier aantal wordt voorgesteld door het in functie zijnde bureau. Twee ondervoorzitters moeten noodzakelijk op het ogenblik van hun verkiezing minder dan 20 jaar inschrijving op het tableau van de orde van advocaten hebben ».

B) Goedkeuring van de jaarlijkse bijdrage voor 1968 bepaald op 200 fr. per advocaat.

* * *

Indien de eerste algemene vergadering het vereiste quorum niet bereikt, wordt van nu af aan een tweede algemene vergadering voorzien, zelfde lokaal. U wordt er ook op uitgenodigd ; zij heeft plaats op donderdag 13 juni a.s. te 15 u.

Wij nemen deze gelegenheid te baat om Uw aandacht te vragen voor ons congres dat dit jaar te Leuven door gaat op 21 en 22 september a.s. met als thema :

De bijdrage van de advocaten tot de versnelling van het verloop van gerechtszaken.

Aanvaard, Geachte Confrater, onze welgemeende harte-lijke en achtungvolle groeten.

De Secretaris-Generaal,
P. Ronse.

De Voorzitter,
A. Servais.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Notarissen : jg. 1968 - nr. 5 :

Bouckaert F., Aandelen, deelbewijzen en huwelijksge-meenschap.

Tijdschrift van de Vrederechters : jg. 1968 - nr. 4 :

Rechtspraak.

Tijdschrift voor Sociaal Recht : jg. 1968 - nr. 2 :

De Broeck G., De Sociale wetgeving in 1967.

Nederlands Juristenblad : jg. 1968 - nr. 21 :

Scheffer H.E., De twaalfde zitting van de diplomatieke zeerecht conferentie. — Snijders W., Doorvervoer en aansprakelijkheid van de zeevervoerder onder Hague Rules-recht II. (slot). — Wintermans, A.M.J.G., « Afstand » een element bij het bepalen van de hoogst toelaatbare pacht-prijs. — Heijder A., Psychiatrisch Juridisch Gezelschap 20 april 1968.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registra-tie : jg. 1968 - nr. 4997 :

Versteeg Th. A., Het ontwerp voor de gemeenschap van vruchten en inkomsten en die van winst en verlies.

Arts Aequi : jg. 1968 - nr. 5 :

Draaisma A.G.J.A., Aansprakelijkheid voor schade door supersonische knallen door militair luchtverkeer. — Van den Brandhof P.H., De Schutznormtheorie na veertig jaar rechtsontwikkelijk.

Advocatenblad : jg. 1968 - nr. 5 :

Houtman T.J., Art 591a Sv. en het honorarium van de gekozen radsman. — Van der Does J.A.E., Declaratietarief te Leeuwarden. — Verpaalen O.A.C., De tenuitvoerlegging van de tuchtrechterlijke straf. — Desmedt H.A., Het be-roep van de advocaat en de E.E.G. — De Jonge W.H., Com-mission Consultative. — De Clercq P., Student en advo-caat. — De Jonge W.H., Credoc. — Houtappel J.C., De schilderende advocaat.

Nieuwe Literatuur over Oorlog en Vrede : jg. 1968 - nr. 5 :

Boekbespreking.

Journal des Tribunaux : jg. 1968 - nr. 4618 :

Desmarez J.J., Lambert C. et Terfve A., Quelques aspects médico-légaux de la législation relative au dosage de l'alcool dans l'air expiré ou « Alcotest ».

Revue Pratique du Notariat Belge : jg. 1968 - nr. 2542 :

Bagniet J., Code judiciaire. — L'inventaire.

Répertoire Fiscal : jg. 1968 - nr. 11-12 :

Wilmotte G., La notion de taxe professionnelle effective-ment versée à la source, comme condition de non-appli-cation de la majoration de 20 %.

Archiv des öffentlichen Rechts : jg. 1968 - nr. 1 :

Mairer H., Katholische Sozial- und Staatslehre und neuere deutsche Staatslehre. — Schäffer H., Die lücken-hafte Notstandverfassung. Kritische Bemerkungen zur dritten Regierungsvorlage.